

„Pokud žiješ v souladu s přírodou, nikdy nebudeš chudý.“

Seneca

ÚVODNÍK

Vážení členové SVOL, vážení kolegové,

Zima opět skončila jako mávnutím proutku a zdá se, že jaro ani nebudou přijít. Přehoupneme se rovnou do léta, jak se to v poslední době stalo už několikrát. Bohužel to v nás vyvolává obavy, že toto tempo oteplení přinese zvrát a vpád chladného vzduchu s rizikem pozdních mrazů a deficitem srážek.

Máme stále co řešit ve vztahu k dynamice přírodních změn a stále máme před sebou nové a nové výzvy. Na to jsme však vybaveni vzděláním, odhodláním a zkušenostmi, což nám dává naději, že se nám nakonec podaří problémy zdotat. Holiny zalesnit a vzniklé kultury zajistit. Jistě jsme připraveni i na další problémy, které naše práce přináší.

Na co však připraveni nejsme, je neutuchající snaha politiků přicházet stále s novými a novými komplikacemi, které vznikají z potřeby přijít s nějakým „novým dobrem“, jež by přineslo politické body. V minulém roce jsme se mimo jiné snažili bojovat proti přijetí novely zákona o ochraně přírody, která kromě vyhlášení nového národního parku přináší i nové pojetí druhové ochrany a zaváděla celou řadu nových pojmů, jako například místní populace, místo odpočinku zvláště chráněného druhu nebo místo sycení. Znamená to mimo jiné naprostou nejistotu jak pro vlastníky lesů, tak pro ostatní hospodáře v krajině, se kterou si zatím neumíme poradit.

Návrh zákona se předchozí sněmovně nepodařilo schválit, a tak jsme měli upřímnou radost z toho, že tato novela spadla pod stůl. Jenže snaha urychlit stavební řízení, kromě pokusu marginalizovat státní správu lesů a omezit práva vlastníků při rozhodování o využití území, přinesla i nápad načíst do novely stavebního zákona i onu zapadlou novelu o druhové ochraně. Nikdo nám dosud nebyl schopen rozumně vysvětlit, proč je to potřeba a proč právě způsobem, který přináší riziko, že při svatém nadšení pro urychlení povolování staveb bude schválen i takto problematický zákon.

Snažíme se, co to jde, abychom tomu zabránili, ale zdá se, že odhodláním „udělat zase něco pro lidi“ přinese i pořádnou dávku nepříjemností pro nás vlastníky lesů, rybáře i zemědělce.

Snad se přece jen podaří přesvědčit odpovědné poslance, novela bude upravena a zdravý rozum opět vytryskne. My pak snad budeme mít konečně čas na to, na co jsme se připravovali a vzdělávali – na hospodaření v lese a řešení problémů, které nám připravuje příroda.

Ing. Jiří Svoboda
předseda SVOL

Novela stavebního zákona: zrychlení stavebního řízení, ale za jakou cenu pro lesy?

Novela stavebního zákona slibuje zrychlení povolování staveb. Současně ale přináší změny, které podle SVOL zásadně oslabují ochranu lesa a postavení jeho vlastníků. V následujících týdnech se rozhodne, zda se podaří návrh upravit tak, aby zrychlení nešlo na úkor lesů.

Novela stavebního zákona vstupuje do klíčové fáze projednávání. Deklarovaným cílem návrhu je zjednodušit a urychlit povolovací procesy. Součástí materiálu jsou však i změny, které mají podle SVOL zásadní dopad na ochranu lesů a postavení jejich vlastníků. Návrh je předkládán v situaci, kdy je česká krajina dlouhodobě zatížena klimatickými extrémními, kúrovcovou kalamitou i tlakem na rozvoj infrastruktury. Navzdory tomu marginalizuje státní správu lesů a obsahuje rozsáhlou změnu zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, která se stavebním právem věcně nespojuje.

Oprávněnou pozornost budí i způsob vzniku návrhu. Neprošel standardní vládní cestou, tedy meziresortním připomínkovým řízením, které u takto komplexních úprav slouží k odhalení rozporů, dopadů i chyb. Tímto postupem byl výrazně omezen prostor pro odbornou debatu a připomínky zainteresovaných stran.

Poslanecký návrh je samozřejmě legitimní součástí legislativního procesu, u takto rozsáhlé novely – dotýká se 42 zákonů – však nebyvalý. Odpovědnost za jeho kvalitu se tak ve větší míře pře-

souvá do dalších fází projednávání – zejména do výborů Poslanecké sněmovny.

Shoda na cíli, obavy z dopadů

Na potřebě zrychlit stavební řízení panuje široká shoda.

Způsob, jakým je tohoto cíle dosahováno, však vyvolává vážné obavy SVOL. Novela totiž neřeší pouze procesní zrychlení, ale současně zásadně mění postavení ochrany lesa v rozhodovacích procesech.

Les se posouvá z chráněné hodnoty na jeden z „vážených veřejných zájmů“, který může být převážně ve prospěch výstavby. Dochází také k omezení role orgánů státní správy lesů a k přesunu rozhodování na tzv. úřady rozvoje území bez odpovídající odbornosti i odpovědnosti za stav lesa.

Významnou změnou je i posun ochrany lesa do fáze územního plánování. Pokud zde není dostatečně uplatněna, v navazujících řízeních už ji nebude možné napravit – ani s ohledem na nové poznatky nebo konkrétní dopady záměru.

To v praxi znamená, že rozhodování o zásazích do lesa se může více řídit investičními potřebami než dlouhodobým veřejným zá-

jmem na jeho ochraně. Pro vlastníky lesů to představuje zvýšený tlak na jejich majetek a oslabení jejich procesní ochrany.

Vědomí rizik i prostor pro řešení

Z jednání SVOL s poslanci vládní koalice, zástupci opozice i vedením ministerstev zemědělství a životního prostředí je patrné, že si řada aktérů závažnost těchto dopadů uvědomuje.

Připravuje se proto komplexní pozměňovací návrh, který má upravit nejproblematictější části a vrátit návrhu větší vyváženost. To ukazuje, že i přes časový tlak existuje prostor pro věcnou debatu a korekce.

pokračování na str. 2 >>>

Foto: Pixabay.com

XXVII. konference SVOL

LEGISLATIVA, EKONOMIKA A BUDOUCNOST LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ
Evropské a národní politiky v praxi vlastníků lesů

úterý 28. dubna 2026

Rytířský sál, zámek v Kostelci nad Černými lesy, nám. Smiřických 1

TÉMATO:

- **Nařízení EU o obnově přírody** – příprava národního plánu, omezení hospodaření v lesích, náhrada újmy
- **Nařízení EU o odlesňování (EUDR)** – aktuální vývoj, problémy praktické aplikace
- **Ekonomická udržitelnost lesního hospodářství** – příspěvky na hospodaření v lesích, platby za ekosystémové služby, příprava SP SZP 2028+
- **Novela zákona o myslivosti**

Pozvánka
s podrobným
programem

Účast na jednání potvrdil ministr zemědělství Ing. Martin Šebestýán, MBA, a další významní hosté.

Novela stavebního zákona... pokračování ze str. 1

SVOL žádá zásadní úpravy

SVOL trvá na tom, aby změny nevedly k oslabení ochrany lesa a práv jeho vlastníků.

Za klíčové považujeme zachování orgánů státní správy lesů jako dotčených orgánů se závaznými stanovisky, nepřenášet odborné rozhodování bez odpovídajících kapacit a oddělit nesouvisející legislativní změny, zejména rozsáhlou novelu zákona o ochraně přírody a krajiny.

Stejně důležité je zachovat možnost posuzovat konkrétní dopady stavebních záměrů na lesy – nikoli je „uzavřít“ v obecné rovině územního plánování.

Ted' se rozhoduje

Na přijetí novely je vyvíjen výrazný časový tlak. O to důležitější je odstranit její nejzávažnější nedostatky. SVOL je připraven být aktivním a konstruktivním partnerem. Cílem není změny blokovat, ale přispět k tomu, aby výsledná podoba zákona byla funkční a dlouhodobě udržitelná.

Stavební řízení lze zrychlit relativně rychle. Dopady na lesy a krajinu jsou ale dlouhodobě a obtížně vratné.

Podrobné stanovisko SVOL k návrhu novely stavebního zákona najdete zde →

Ing. Marie Růžková, tajemnice SVOL

Valná hromada SVOL-komory soukromých lesů v Bludově zvolila staronové vedení a zdůraznila potřebu stabilního financování lesního hospodaření

Na zámku v Bludově se ve středu 25. února uskutečnila 21. valná hromada SVOL-komory soukromých lesů. Účastníci jednali o klíčových tématech lesnické politiky, zvolili vedení na období 2026–2028 a věnovali se aktuálnímu výzvě, kterým soukromí vlastníci lesů čelí.

Předsedou Komory byl zvolen Richard Podstatzký Thonser, místopředsedou Benedikt Thienen Adlerflycht. Členy představenstva se stali Constantin Kinský, Francesco Kinský dal Borgo a Robin Ambrož. „Znovuzvolení do funkce předsedy si velmi vážím. Zároveň mám radost, že byl místopředsedou zvolen Benedikt Thienen Adlerflycht, který se v poslední době intenzivně zapojuje do činnosti SVOL a pravidelně zastupuje naše sdružení v mezinárodních institucích. Velmi si také cením toho, že v představenstvu bude nadále působit Constantin Kinský – jeho přehled a zkušenosti jsou pro Komoru

neocenitelné,“ uvedl předseda Komory Richard Podstatzký, který ve funkci působí už od roku 2018. „Za tu dobu jsme urazili společně velký kus cesty, je však potřeba nepolevovat v úsilí a držet při sobě. SVOL se stal respektovaným partnerem v zásadních otázkách směřování lesnicko-dřevařského sektoru. Jsme prakticky jediným hlasem nestátních vlastníků lesů v republice, žádné jiné podobné sdružení neexistuje. Toho bychom si měli být vědomi – je v tom velký závazek a zároveň síla.“

Jedním z hlavních témat valné hromady byla potřeba stabilního a předvídatelného financování

hospodaření v lesích. Na tento problém SVOL dlouhodobě upozorňuje. Členové Komory zdůrazňují, že rozsah podpory musí odpovídat významu, který má péče o lesy pro celou společnost.

V této souvislosti zazněl požadavek na jasně stanovenou a dostatečnou alokaci prostředků ze státního rozpočtu. Valná hromada upozornila také na plánované zavedení plateb za ekosystémové služby od roku 2027 a nutnost včasného nastavení jejich finančního rámce i podmínek. Kriticky byla hodnocena dosavadní praxe, kdy dochází ke zpoždění ve vyplácení

příspěvků, což negativně dopadá na hospodaření lesnických podniků i samotnou obnovu lesů.

Dalším důležitým bodem byla podpora sdružování vlastníků lesů, a to jak finanční, tak metodická. „Pro drobné vlastníky lesů je právě podpora sdružování podle našeho názoru efektivním způsobem, jak jim usnadnit hospodaření na lesním majetku, adaptaci lesů na klimatickou změnu i dosáhnout zajímavějších ekonomických výsledků.“

Valná hromada se věnovala také legislativním změnám, zejména v oblasti stavebního práva.

pokračování na str. 5 »

SVOL jednal na MŽP o změnách ochrany zvláště chráněných druhů

Začátkem března 2026 navštívili zástupci SVOL Ministerstvo životního prostředí (MŽP), kde jednali s vrchním ředitelem sekce ochrany přírody a krajiny Michalem Servusem. Hlavním tématem byla novela zákona č. 114/1992 Sb., která byla předložena do Poslanecké sněmovny jako „přílepek“ novely stavebního zákona. Jedná se o tzv. „druhovou“ novelu, kterou do sněmovny předložila minulá vláda, tehdy včetně návrhu na vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. Zástupci ministerstva na jednání uvedli hlavní přínosy novely, jimiž podle nich jsou:

▪ **Zavedení 3 nových kategorií ochrany zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů (ZCHD) dle typu a míry ohrožení druhů v aktualizované vyhlášce se seznamem těchto druhů:**

Kat. I. – chránění jsou všichni jedinci a biotop druhu (např. orel královský, rys) – cca 20 % celkové počtu ZCHD,

Kat. II. – chránění jsou všichni jedinci (mj. zbývající „směrníkové“ druhy), ale při běžném hospodaření (kosení či pastva na zemědělské půdě nebo těžba v lese) se stanovene zákazy činností nepoužijí, pokud dojde k nezáměrnému poškození či zničení rostliny (zranění či usmrcení živočicha). Chráněna je potom „pouze“ místní populace a biotop daného druhu obdobně jako u následující kategorie III. – cca 40 % ZCHD,

Kat. III. – jedinci druhů nejsou chráněni, chráněna je místní populace a biotop druhu (např. většina

hmyzích ZCHD, houby) – cca 40 % ZCHD.

Pozitivní posun oproti stávající právní úpravě spočívá podle MŽP v tom, že u 3 stávajících kategorií ochrany (ohrožené, silně a kriticky ohrožené ZCHD) se legislativní zákazy a další podmínky ochrany prakticky neliší, tzn. že u všech jsou chránění všichni jedinci a výjimka pro běžné hospodaření je možná pouze u rostlin v kategorii ohrožený (u „ohrožených“ živočichů je vždy nutný souhlas orgánů ochrany přírody /OOP/). Dalšími pozitivy má být to, že mezi ZCHD budou nově zařazeny pouze skutečně ohrožené druhy, a že pro udělení výjimky ze zákazů nebude nutno prokazovat převahu jiného veřejného zájmu. Podle názoru SVOL ale přinese nová právní úprava úlevu zejména OOP, a to z hlediska lepší zvládnutelnosti rozsáhlé agendy „druhov“ ochrany.

▪ **Zavedení nového pojmu „místní populace“ a zmocnění k vydání nové vyhlášky k charakteristice místní populace a biotopů:**

Vzhledem k dřívějšímu nesouhlasu SVOL se zavedením tohoto pojmu MŽP informovalo o doplnění nového zmocnění k vydání vyhlášky k charakteristice místní populace a biotopu, která bude řešit rovněž jejich návaznost na stanovené základní ochranné podmínky (zákazy) včetně definic míst odpočinku, jiných přirozených a umělých sídel ZCHD živočichů atd. Podle MŽP umožní vydání vyhlášky bezproblémové nahrazení ochrany každého jedince ochranou místních populací, což má být výhodnější nejen pro OOP, ale rovněž pro vlastníky pozemků. Současně tím dojde ke sjednocení rozhodovací praxe OOP.

▪ **Větší rozsah běžného hospodaření a zmocnění k vydání nové vyhlášky k charakteristice podstatných změn hydrologických, půdních a dalších poměrů při hospodaření ve vztahu k jednotlivým ZCHD:**

V této věci MŽP přistoupilo na dřívější připomínky SVOL. Nově by se tak za běžné obhospodařování neměly považovat výhradně činnosti, kterými dochází k „podstatné“ změně v těchto oblastech:

- změna hydrologických půdních poměrů – např. odvodnění, zásah do pramenišť, zamokření, u kterých vyhláška stanoví pro jednotlivé druhy mj. rozsah a časové rozpětí pro vznik „podstatné“ změny (např. délka trvání zamokření, která by již měla dopad na rostliny),
- změna vodního režimu území – např. podstatná změna množství vody nebo výšky vodní hladiny, které jsou trvalé nebo proběhnou v kritické době pro ZCHD,
- změna půdního povrchu – např. rozsáhlé zasypaní či zavezení povrchu, plošná příprava půdy, u druhů na orné půdě přípustnost narušení půdního povrchu (jednoleté rostliny, křeček, polní ptáci mimo dobu hnízdění atd.),
- změna chemických vlastností prostředí – např. změna pH nebo úživnosti půdy, možnost použití biocidů a hnojiv.

Podle vyjádření MŽP by měla vyhláška obsahovat „co nejméně činností s tím, že u některých běžných technologií bude uveden větší detail ve vztahu ke konkrétním ZCHD“. To se týká např. způsobu provádění plošné přípravy půdy u některých ZCHD rostlin, zákazu frézování pařezů u některých brouků apod. Tím by mělo současně dojít ke snížení počtu udělovaných výjimek ve vztahu k běžnějším dru-

hům ZCHD (např. čmeláci). Současně dojde k dalšímu sjednocení rozhodovací praxe OOP.

Na základě předběžné dohody ministerstev životního prostředí a zemědělství by se měla právní jistota vlastníků lesů při hospodaření v lesích zvýšit také předáváním aktuálních seznamů ZCHD pro příslušnou oblast vždy k počátku platnosti lesního hospodářského plánu. V případě poškození ZCHD neuvedených v těchto seznamech by vlastník lesa neměl být za případné porušení zákona č. 114/1992 Sb. sankcionován.

Důležitou změnou oproti původní verzi „druhov“ novely předložené do Poslanecké sněmovny bude podle vyjádření MŽP také **vrazení navrhovaných drakonických sankcí na jejich stávající úroveň** (u fyzických osob ze 100 tis. Kč zpět na 10 tis. Kč, ze 200 tis. Kč na 20 tis. Kč a z 1 mil. Kč na 100 tis. Kč; u právnických a podnikajících fyzických osob potom z 10 mil. Kč zpět na 1 mil. Kč a z 20 mil. Kč na 2 mil. Kč).

Na závěr jednání zástupci MŽP přislíbili přímou účast SVOL na tvorbě obou nových, z hlediska rozhodovací praxe OOP i právní jistoty vlastníků lesů zcela zásadních, vyhlášek, týkajících se místních populací, resp. biotopu druhů a „podstatných“ změn při hospodaření.

Ing. Tomáš Dohnanský, SVOL

Ing. Libor Konvičný: Lesník musí mít odvahu rozhodovat i pokoru naslouchat lesu

Celý profesní život spojil s lesem – od prvních kroků po boku svého otce až po působení na pozici ředitele odboru Biskupské lesy Ostravsko-opavská diecéze (BOO), člena předsednictva SVOL-Komory církevních lesů. V rozhovoru se ohlíží za proměnami českého lesnictví, popisuje vlastní zkušenosti s kalamitami i budováním nové organizace a přidává jasný vzkaz mladé generaci lesníků.

Pocházíte z lesnické rodiny a v oboru jste prakticky celý profesní život. Můžete porovnávat různé etapy – od dob předrevolučních po porevoluční časy, restituce, současnou potřebu přizpůsobit lesy klimatické změně. Jak se podle vás lesnictví proměnilo a co naopak zůstává neměnné?

Hodnotit a zároveň popisovat etapy vývoje lesnictví mohu opravdu jen od období, kdy jsem se jako syn lesníka a myslivce poprvé s hospodařením v lesích a jejich správci setkal. Bylo to na počátku šedesátých let minulého století, kdy jsem se vlastně poprvé díky svému otci dostal do kolektivu lesníků a myslivců a doslova hltal jejich vyprávění o lese a práci v něm. To spolu s pochůzkami v lese mně tak učarovalo, že jsem od svých šesti let neuvažoval o jiném povolání než lesnickém.

V šedesátých letech byla práce v lesích vnímána jako vysoce prestižní, především na venkově. Lesníci se těšili úctě a velké oblibě – zaměstnávali místní, byli prostředníky prodeje dříví jakožto paliva, které drtivá většina vesnických obyvatel potřebovala. Co se týká lesnického provozu, fungovala krajská ředitelství státních lesů s podřízenými lesními závody a polesími o výměře cca 1 200 ha s jedním polesným, technikem a třemi až čtyřmi hajnými. Výdělky jak techniků, tak i lesních dělníků byly velmi nízké, a to až do první poloviny sedmdesátých let, kdy lesní hospodářství najelo na tzv. hutnickou křivku a mzdy v lese se rapidně zvýšily. Spolu s tím přišla v tomto období do lesa masivní mechanizace, která zlepšila postavení lesních dělníků. Spolu s tím začaly snahy o racionalizaci celého odvětví, které mimo jiné vyústily v reorganizaci LH, a to v podobě rušení některých lesních závodů a slučování polesí a lesnických úseků, kdy nově vznikající polesí měla výměru od 2 500 až po 5 000 ha. To s sebou neslo samozřejmě i personální problémy. Tento trend pokračoval i po změně režimu v roce 1989 a to až do roku 1992, kdy došlo na rozdíl od odvětví na Lesy ČR jakožto správce lesa a akciové společnosti jako dodavatele prací. Toto uspořádání vneslo do lesnictví docela velké problémy, a to zase personální a navíc i osobní spory, kdy dva blízcí kolegové se doslova přes noc ocitli na protichůdných stranách.

Zároveň počátkem devadesátých let se rozběhla restituční vlna, kdy byly lesy navraceny původním majitelům. Začalo se hovořit i o navrácení lesů církvím, ale to se neustále posouvalo a teprve v roce 2012 vyšel zákon, na jehož základě došlo k restituci církevních lesů. Tato doba nesla i to, že řada lesníků se musela rozhodnout, na kterou stranu se postaví, kde bude jejich další působení, zda u státu, soukromých vlastníků, obcí či církve.

Nestátní subjekty začaly svým hospodařením konkurovat státním lesům. Po roce 1989 vstoupily do práce lesníka nové technologie – GPS, drony, výpočetní technika – což vedlo ke snížení počtu pracovníků. I přes mohutný nástup moderních pomůcek zůstává celá řada úkonů provozního lesníka jako v minulosti, které si musí sám rozhodnout a v terénu „odchodit“

V jednom z rozhovorů jste mluvil o tom, že jste na sklonku kariéry chtěl ještě „zažít opravdovou lesařinu“. Co pro vás tento pojem znamená?

Správnou lesařinou je pro mne takový stav, kdy jako OLH a řídící pracovník mohu sám rozhodovat o tom, co v lese je potřeba udělat ve všech činnostech včetně myslivosti, která musí zůstat v rukou vlastníka lesa a jeho správce, přímého prodejce vytěženého dříví firmou vlastníka bez překupníků a to vše bez vlivu a nátlaku z vnějšku (hlavně politického). Samozřejmě je přátelský kolektiv zaměstnanců naladěných na společnou „lesnickou notu“ a dobrý a uznalý vztah s vlastníkem lesa.

Vznik Biskupských lesů po církevních restitucích byl poměrně citlivé téma ve veřejném prostoru. Jak jste tehdy vnímal očekávání a obavy veřejnosti, jak byste popsal s odstupem okolnosti – a myslíte, že se v průběhu času podařilo ukázat, jak může církevní vlastník s lesy hospodařit?

Církevní restituce lesního majetku byly veřejností vnímány samozřejmě rozdílně. Někdo jim přál, jiný ne a někomu to bylo jedno. Největší obavy byly z toho, že církev zakáže vstup do lesa a že se bude snažit z lesa dostat maximum a dojde tak k jeho destrukci. Za téměř dvanáctileté existence Biskupských lesů jsme jednoznačně

ukázali opak. Lesy BOO jsou ve velmi dobrém stavu včetně lesnické infrastruktury, do které jsme investovali nemalé prostředky, což veřejnost vnímá velmi dobře. Až na malé výjimky, a to spíše osobního charakteru, jsme veřejností jak odbornou, tak i laickou, vnímáni jako dobrý a odpovědně hospodařící lesnický subjekt.

V čem spatřujete konkrétní přínos SVOL a Komory církevních lesů pro vlastníky? Jak jste se osobně ke spolupráci se SVOL dostal a jak se vyvíjela v průběhu let?

Po vzniku církevních lesnických subjektů nastala diskuze s vedením SVOLu o našem případném vstupu do této organizace. V zásadě jsme se tomu nebránili, pouze jsme měli podmínku, že zde budeme fungovat jako samostatná komora lesů církevních, a to vzhledem k velikosti církevního majetku. Spolu s tehdejšími jednatelem ALSOLu Ing. Petrem Skočdopolem jsme iniciovali založení komory a po schválení kolegy z ostatních církevních lesů do SVOLu vstoupili. SVOL vnímáme jako profesní sdružení hájící zájmy nestátních vlastníků a jsem rád, že jsme jeho členy.

Vaše profesní dráha je spojená s Beskydami a Jeseníky, tedy regiony silně zasaženými kalamitou. Co vás v posledních letech překvapilo nejvíc – bylo to tempo rozpadu porostů, reakce společnosti, nebo něco úplně jiného?

V Beskydách stejně jako v Jeseníkách byly některé naše revíry postiženy kalamitou způsobenou primárně suchem a následně václavkou a kůrovcem. Likvidace smrkových porostů byla postupná, některé postižené lokality např. na Ondřejníku či Javorníku jsme „zdědili“ po předcházejícím správci a to LČR a my je dotěžili, jiné vznikly až v roce 2021–22, např. v trojanovickém revíru. Podobně tomu bylo v oblasti Heřmanovic v Jeseníkách.

Návštěvníci lesa na kalamitu reagovali různě, množily se dotazy, na které naši zaměstnanci rádi odpovídali, rovněž jsme zaznamenali zájem médií o tuto problematiku. Je třeba říci, že nikdo nás, lesníky, z rozpadu smrčín nevinil. Překvapilo mne a zároveň potěšilo, že jsme se s obnovou kalamitních holin vypořádali velmi rychle, kultury, kde je mnohdy zastoupeno osm až deset druhů dřevin zdárně odrůstají.

Strávil jste v lese většinu života. Vzpomínáte si na nějaký okamžik – ať už z mládí nebo z posledních let – kdy jste si opravdu silně uvědomil, proč je pro vás lesnictví víc než jen zaměstnání?

Vždy jsem si uvědomoval, že pro mne má práce je bez přehánění koníčkem, což je jeden z největších darů v životě. Co se týká okamžiků, kdy jsem si to uvědomil, těch bylo velmi mnoho. Nicméně, pokud bych měl vybrat jeden, asi by to bylo moje první

setkání s opravdu hroznou imisní kalamitou, a to v roce 1984, kdy jsem se jako devětadvacetiletý polesný musel vypořádat v oblasti Smrku a Kněhyně nejen s dotěžením postižených porostů, ale i s jejich postupnou obnovou. Dnes, dvaatřicet let poté, se mohu se zálibou dívat na mladé porosty se zastoupením smrku, jedle, buku a ostatních dřevin rostoucích na bývalých imisních holinách. To vnímám jako jeden z největších úspěchů své lesnické služby.

Kdybyste měl dnes dát jednu radu mladým lesníkům, kteří vstupují do oboru v době klimatické změny a společenského tlaku na lesy – jaká by byla?

Aby se nebáli budoucnosti! Naše lesy nutně potřebují lesníky, kteří své povolání budou brát nejen jako zdroj obživy, ale i jako službu lesu, společnosti a chcete-li i jako svého koníčka. Lesníky vzdělané, sebevědomé, kteří dokáží oponovat někdy nesmyslným argumentům, které poškozují pohled veřejnosti na naši práci. A konečně: uvědomme si, že většina našich lesů bude stále využívána jako zdroj dřevní hmoty, samozřejmě při akceptování ostatních funkcí lesa. A kdo jiný dokáže dříví vypěstovat, vytěžit a dodat na trh než kvalifikovaný lesník!

A proto mladí kolegové, „Lesu zdar!“

Jana Divišková, PR manager SVOL

K výkladovým nejasnostem novely lesního zákona

JUDr. Ing.
Martin Flora, Dr.
advokát

Dosud nejrozsáhlejší změna zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (dále jen „lesní zákon“), která nastala od 1. 1. 2026 s účinností zákona č. 250/2025 Sb., postihla prakticky všechny jeho části. Jakkoliv se nový právní stav jako celek zatím jeví coby významně pozitivní změna, nejsou všechny úpravy původního textu zákona interpretovány jednoznačně. Rád bych na tomto místě poukázal na dvě novelizované ustanovení, jejichž výklad je spojen s dosud neodstraněnými nejasnostmi.

1. Lesní hospodářský celek

Prvním z ustanovení spojených s výkladovými nejasnostmi je nový § 2 písm. t) zakotvující pro účely lesního zákona definici pojmu „lesní hospodářský celek“. Ten je vymezen jako „lesy ve vlastnictví jednoho vlastníka, případně v užívání a požívání jednoho držitele práva les užívat a požívat za účelem hospodaření v lese, pro které se zpracovává lesní hospodářský plán.“

Sama citovaná definice se nejeví jako problematická, byť se její dikce mírně liší od definice téhož pojmu obsažené v § 1 odst. 2 vyhlášky č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování („Soubor lesních pozemků a jiných pozemků, pro který se zpracovává jeden plán, se pro účely této vyhlášky označuje jako lesní hospodářský celek.“), která byla zavedena již v roce 1996 a zůstala i po přijetí zákona č. 250/2025 Sb. a novelizační vyhlášky č. 392/2025 Sb. zachována (obě definice lesního hospodářského celku tedy v současnosti koexistují vedle sebe).

Problém spočívá ve významu, který nové definici lesního hospodářského celku v § 2 písm. t) připisuje důvodová zpráva k zákonu č. 250/2025 Sb.: „S ohledem na novou definici lesního hospodářského celku (viz § 2) je nutné upozornit na skutečnost, že v rámci jednoho zpracovaného plánu (jednoho LHC) nemohou být dohromady zařízeny (sloučeny), jak pozemky vlastní, tak pozemky propachtované. Vždy je nutné zařizovat tyto pozemky zvlášť, ať už se jedná o povinnost (vlastnictví nad 50 ha) či dobrovolné zpracování plánu.“ Totožný text byl následně uveřejněn v Lesnické práci 11/2025 v článku M. Křepely

a V. Tomáška (Křepela, M., Tomášek, V.: Lesní hospodářské plány, osnovy a terminologie v novele lesního zákona, Lesnická práce. 12. 2025, s. 34-37).

S citovaným názorem se neztožňuji. Nejde jen o to, že není jasné, jaký účel by měla právní úprava nutící vlastníka lesa, který např. vedle vlastních 60 ha hospodaří i na 15 ha propachtovaného lesního majetku, aby na 60 vlastních hektarech hospodařil podle LHP a propachtovaný majetek obhospodařoval bez plánu nebo na základě samostatného LHP zpracovaného dobrovolně. Pro závěr vyjádřený v důvodové zprávě především nenacházím žádnou právní oporu. Osoba, která 60 ha lesa přímo vlastní a dalších 15 ha si za účelem hospodaření v lesích propachtovává, je totiž vůči všem těmto 75 ha právě oním „jedním držitelem práva les užívat a požívat za účelem hospodaření v lese“, o němž hovoří definice obsažená v § 2 písm. t) lesního zákona.

U lesů v přímém vlastnictví vyplývá existence práva les užívat a požívat za účelem hospodaření v lese přímo z vlastnického práva, které zahrnuje i právo vlastní věc užívat a požívat její plody a užitky. U lesů propachtovaných nebo přenechaných k užívání a požívání za účelem hospodaření na základě pachtovní či jiné smlouvy pak toto právo vyplývá z příslušné smlouvy. Není proto důvod spojovat s novou definicí lesního hospodářského celku změnu zavedené výkladové a aplikační praxe, zvláště pokud tvrzený nový stav postrádá seznatelné racionální odůvodnění, a naopak vyvolává následky, které se z hlediska veřejného zájmu na zajištění trvale udržitelného hospodaření v lesích jeví jako nežádoucí a současně i nepraktické.

2. Nemožnost umístování staveb a zařízení k podpoře rekreační funkce lesů bez předchozího odnětí nebo omezení

Díky přijetí zákona č. 250/2025 Sb. byl do § 32 lesního zákona zařazen nový odstavec 12 tohoto znění „V lese lze budovat pouze objekty, zařízení a stavby uvedené v § 15 odst. 3 a oplocení uvedené v odstavci 8.“ Pokud budou odkazy na § 15 odst. 3 a § 32 odst. 8 lesního zákona nahrazeny jejich obsahem, je od 1. 1. 2026 možné budovat v lese pouze:

- signály, stabilizační kameny a jiné značky pro geodetické účely, vstupní šachty podzemního vedení, pokud v jednotlivých případech nejde o zastavěnou plochu větší než 30 m²,
- přečerpávací stanice, vrty a studny, stanice nadzemního nebo podzemního vedení, zařízení sloužící monitorování životního prostředí a větrní jámy, pokud v jednotlivých případech nejde o zastavěnou plochu větší než 55 m²,
- základnové stanice sítí elektronických komunikací, pokud v jednotlivých případech nejde o zastavěnou plochu větší než 100 m²,
- stavby za účelem zadržování vody v krajině, jejichž celková rozloha včetně zatopené plochy nepřesáhne 1 000 m²,
- stavby pro výkon práva myslivosti, které jsou drobnými stavbami podle stavebního zákona, a objekty a zařízení sloužící hospodaření v lese,
- stožary nadzemních vedení, pokud v jednotlivých případech nejde o zastavěnou plochu větší než 500 m² a
- oplocení lesních školek, semenných sadů, oplocení zřízeného k ochraně lesních porostů před zvěří a oplocení obor, přezimovacích obůrek nebo farmových chovů zvěře.

Taxativní povaha výčtu má za následek, že realizace jakýchkoliv

jiných objektů, zařízení a staveb v lese je možná pouze v případě, že je spojena s odnětím dotčených pozemků či jejich částí plnění funkcí lesa nebo s omezením jejich využívání pro plnění funkcí lesa podle § 15 a následujících lesního zákona. To bohužel dopadá i na veškeré objekty, stavby a zařízení budované v lesích za účelem posílení jejich rekreační funkce, jako jsou informační tabule, rozcestníky, lavičky, přístřešky apod. Tyto stavby a zařízení totiž nelze považovat za objekty a zařízení sloužící hospodaření v lese, jelikož se mýlí s vymezením tohoto pojmu, který byl zákonem č. 250/2025 Sb. nově zakotven do § 2 písm. u) lesního zákona („Pro účely tohoto zákona se rozumí objekty a zařízeními sloužícími hospodaření v lese lesní cesty, stavby hrazení bystřin a strží a stavby pro úpravu vodního režimu lesních půd.“) a nelze je podřadit ani pod žádnou další položku shora uvedeného výčtu.

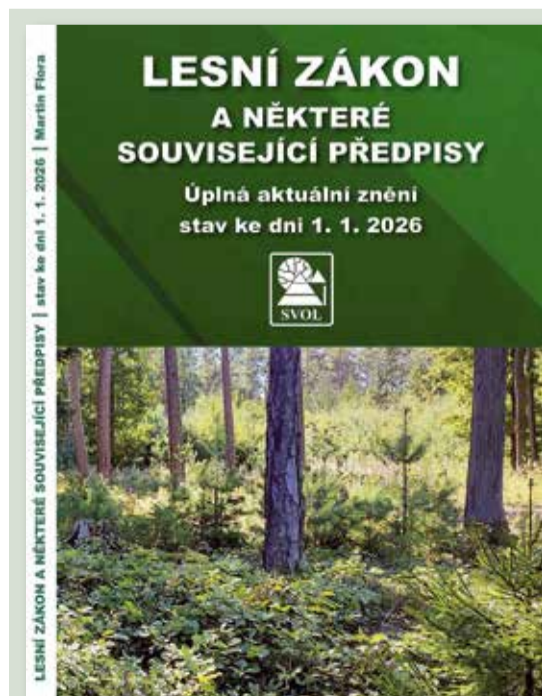
Nejasnost je i v tomto případě vyvolána obsahem důvodové zprávy k zákonu č. 250/2025 Sb., která na jedné straně potvrzuje, že umístění všech objektů a zařízení nezahrnutých do taxativního výčtu obsaženého v novém § 32 odst. 12 lesního zákona je skutečně podmíněno předchozím odnětím nebo omezením („V poslední době se v důsledku rozvoje nových typů staveb (stavby v korunách stromů, včelíny, altány, mobilní buňky, ...) zvyšuje snaha o výstavbu těchto objektů a zařízení v lesích. Jediným způsobem, jak ochránit les před umístováním těchto staveb, které mohou být z pohledu plnění funkcí lesa nežádoucí a omezit plnění jeho funkcí a ztížit hospodaření v lese, je vymežit pozitivním výčtem, které stavby do lesa umístit lze.“), na straně druhé však konstatuje, že pro některé typy staveb a zařízení pro plnění rekreační funkce lesa tato pravidla neplatí [„V zájmu plnění rekreační funkce lesů je nutné upozornit na to, že drobné rekreační prvky slou-

žící plnění rekreační funkce lesa, pokud jejich umístěním nedochází k odnětí nebo omezení plnění funkcí lesa (např. lavičky, informační tabule, rozcestníky, altány či odpočívadla a herní prvky) lze budovat v lesích bez omezení.“]

Posledně citovaná část důvodové zprávy je bohužel zcela ne životnou argumentační smyčkou – z opakovaně zmíněného § 32 odst. 12 lesního zákona ve spojení s jeho § 13 odst. 1 („Veškeré pozemky určené k plnění funkcí lesa musí být účelně obhospodařovány podle tohoto zákona. Jejich využití k jiným účelům je zakázáno. O výjimce z tohoto zákazu může rozhodnout orgán státní správy lesů na základě žádosti vlastníka lesa nebo toho, v jehož zájmu má být výjimka vydána. Výjimku lze udělit jen, pokud jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem plnění funkcí lesa.“) je totiž zřejmé, že umístěním jakýchkoliv rekreačních prvků, byť sebedrobnějších, dochází k odnětí nebo omezení plnění funkcí lesa vždy a za všech okolností.

Jakkoliv lze znovu pochybovat o účelnosti takové úpravy, je možné důvodové zprávě k zákonu č. 250/2025 Sb. v té části, kde připouští možnost umístění rekreačních prvků do lesa bez dalšího, přisvědčit jen v případě, že bude nové ustanovení § 32 odst. 12 lesního zákona zcela ignorováno, ba popřeno, což lze v rozhodovací praxi orgánů státní správy lesů asi stěží očekávat.

Nezbývá proto, než vyjádřit naději, že obě nejasnosti budou časem odstraněny. Zatímco však v případě definice lesního hospodářského celku postačí k nápravě relativně jednoduchá korekce názoru vyjádřeného v důvodové zprávě, např. formou metodického pokynu Ministerstva zemědělství, v případě umístování objektů, staveb a zařízení k podpoře rekreační funkce lesů se jako jediná cesta vedoucí ke změně jeví úprava textu lesního zákona.

LESNÍ ZÁKON a některé související předpisy, úplná aktuální znění k 1. 1. 2026

Autor: JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.

Lesní zákon prošel po třiceti letech řadou změn a novela zákonem č. 250/2025 Sb. přináší další významné úpravy pro vlastníky lesů i lesní hospodáře.

V publikaci najdete přehledně zpracované aktuální znění lesního zákona i klíčových souvisejících předpisů, včetně prováděcích vyhlášek, zákona o dřevu a zákona o České inspekci životního prostředí.

- **Praktická pomůcka** pro vlastníky lesů, lesní hospodáře i odbornou veřejnost
- **Nová ustanovení** účinná od 1. 1. 2026 jsou v textu jasně zvýrazněna
- **Změny s pozdější účinností** jsou přehledně označeny

Vydalo: Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR (zkr. SVOL), ISBN 978-80-907738-5-1, formát A5, počet stran 180.

Cena publikace

- člen SVOL 170 Kč + poštovné
- nečlen SVOL 200 Kč + poštovné

Praktický přehled právních předpisů, který se vyplatí mít po ruce při práci v lese i v kanceláři.

CHCI
OBJEDNAT

Semináře SVOL k novele lesního zákona – nejčastější dotazy účastníků

V listopadu 2025 připravil SVOL sérii odborných seminářů k velké novele zákona o lesích a navazujícím prováděcím vyhláškám pro své členy, vlastníky lesů, odborné lesní hospodáře, správce lesních majetků a další zainteresované osoby. Semináře v Obořišti, Kostelci nad Černými lesy i v Horce u Olomouce se těšily velkému zájmu. Poslední ze série seminářů SVOL k této problematice se konal ve spolupráci s naším členem – Arcibiskupskými lesy a statky Olomouc s.r.o. v hotelu Zámek Velká Bystřice 16. ledna 2026.

Odpovědi na nejčastější dotazy k novele lesního zákona č. 250/2025 Sb. (zákonu č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů /lesní zákon/, ve znění pozdějších zákonů)

- **§ 7 a 8 (Kategorizace lesů) Podle přechodných ustanovení § 59 odst. 6 musí být zařazení lesů do kategorií uvedeno do souladu s novým zněním do 5 let od jeho účinnosti...**
§ 59 lesního zákona (LZ) obsahuje přechodná ustanovení platná k době účinnosti původního znění LZ (1.1.1996). V současné době už nemají právní relevanci včetně výše uvedeného ustanovení. Také některé z následujících novel LZ měly „vlastní“ přechodná ustanovení. To se týká rovněž aktuální novely č. 250/2025 Sb., která má pře-

chodná ustanovení uvedena ve svém článku II.

- **§ 8 odst. 1 písm. d) – les zvláštního určení ze zákona na území kulturních památek - Kdo bude garantovat přesné vymezení území, kde je vyhlášena kulturní památka?**
Z hlediska platných kompetencí ve státní správě v rámci ČR to jsou příslušné orgány státní památkové péče (Ministerstvo kultury, krajský úřad, ORP). Tyto orgány jsou dotčenými orgány státní správy v rámci obnovy LHP (v jejímž průběhu je řešena rovněž kategorizace lesů) s právem uplatnit připomínky, resp. povinností poskytnout informace o památkově chráněných objektech v rámci daného lesního hospodářského celku.
- **§ 24 odst. 2 ve znění odst. 5 – Závazným ustanovením LHP pro nestátní lesy není od učin-**

nosti novely minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu. Ruší se tím závaznost i v případě LHP, které byly zpracovány podle původního znění zákona anebo toto závazné ustanovení zůstává v platnosti?

Otázku řeší přímo jedno z přechodných ustanovení novely LZ (článek II., přechodná ustanovení, bod. 4.): „Vlastníci lesů, s výjimkou lesů ve vlastnictví státu, kteří hospodaří podle lesního hospodářského plánu schváleného podle zákona č. 289/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, nejsou ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona povinni dodržovat jeho závazná ustanovení, s výjimkou ustanovení upravujících celkovou výši těžeb“.

- **§ 31 odst. 2 písm. a) – Ze znění lesního zákona vypadla možnost požádat o výjimku týkající se velikosti holé seče do 2 ha na lužních stanovištích. V platném LHP máme schválenou výjimku pro HS lužních stanovišť podle původního znění zákona. Můžeme i nadále v rámci schváleného LHP a této výjimky provádět těžby obnovní do velikosti 2 ha i po účinnosti novely?**
Rozhodnutí i jiné právní akty orgánů SSL týkající se stávajících

(dosud platných) LHP zůstávají v platnosti až do skončení časového období jejich platnosti, tj. mohou být platné i několik let po nabytí účinnosti novely LZ. Uvedené se týká jak schválených výjimek z velikostí holé seče uvedených ve schvalovacích výměrech platných LHP, tak i případných výjimek vydaných ad hoc na žádost vlastníka lesa v průběhu platnosti LHP.

- **§ 31 odst. 4 – snižování zápoje úmyslnou těžbou – Zápoj je nově definovaný pojem, který má právní váhu, protože zákon zakazuje jeho snížení pod 0,6, což může mít přímý dopad na legálnost těžby. V novele prováděcí vyhlášky č. 84/1996 Sb. ale zápoj není zmínován. Lesník tedy neví, jak zápoj určit – není stanovena žádná praktická metoda. Lesník ani kontrolní orgány nemají nástroj, jak zápoj ověřit. Ani v LHP se zápoj nestanoví, což může komplikovat plánování zásahů...**
Nenahrazování zakmenění zápojem, resp. upřesnění metod jeho stanovení SVOL opakovaně požadoval již v rámci projednávání novely LZ. Podle tehdejšího vyjádření MZe bude po nabytí účinnosti LZ zadán grant pro podporu činnosti orgánů SSL, jehož součástí budou mj. metody

stanovení zápoje. Podle aktuální informace z MZe byl již grant zadán a zástupce SVOL bude k jeho řešení včas přizván.

- **§ 31 odst. 6 – doba zalesnění a zajištění. Podle novely se lhůty prodlužují na 5 resp. 10 let. Jak je to s holinami, které vznikly v době platnosti stávajícího zákona a vztahovala se na ně povinnost zalesnění do 2 let a zajištění do 7 let. Vztahují se na tyto plochy nové lhůty anebo musí být dodrženy lhůty původní?**
Prodloužení lhůty pro zalesnění (zajištění) uvedené v novele LZ se vztahuje jak na holiny, které nejsou ke dni nabytí účinnosti novely LZ starší než 5 (10) let (v případě holin vzniklých z nahodilých těžeb), tak i na holiny z těžeb úmyslných, které nejsou starší 2 (7) let. To je rozdíl oproti dosud platnému opatření obecné povahy MZe, které umožnilo prodloužení lhůt pouze pro holiny z nahodilých těžeb. Prodloužení lhůt dle novely LZ se týká rovněž holin (nezajištěných porostů), u kterých dosud neuplynuly lhůty zalesnění (zajištění) prodloužené orgánem státní správy lesů v rámci obnovy LHP či ad hoc výjimkou vydanou na žádost vlastníka lesa v průběhu platnosti LHP.

Ing. Tomáš Dohnanský, SVOL

SVOL on-line

Komunikace SVOL v on-line prostředí probíhá na různých platformách. SVOL má své rostoucí účty na Facebooku a YouTube, náš projekt určený širší veřejnosti Kouzlo lesa má účty na Facebooku a Instagramu. Provozujeme tři moderní responzivní weby: www.svol.cz (relaunch v roce 2022), www.kouzlolesa.cz a www.denotevrenychlesu.cz (relaunch v roce 2025).

„Obsah tvoříme v souladu se schválenou komunikační strategií pro různé cílové skupiny, potřebujeme oslovit odbornou i laickou veřejnost,“ přibližuje PR manažerka SVOL Jana Divišová. Příkladem úspěšného projektu je nedávná kampaň Mýcení mýtů (seriál 11 dílů), která proběhla napříč komunikačními platformami a oslovila 1 600 000 uživatelů.

„Velmi uvítáme pomoc zvenčí ve smyslu sledování našich účtů na sociálních sítích, komentářů, lajků, sdílení i označování účtů SVOL. Obsah se sdílením, které je samozřejmě vždy ve prospěch nestátních vlastníků lesů a cílů, které potřebujeme prosadit, se pak v on-line prostředí virálně šíří a dosah se násobí.“

Den otevřených lesů SVOL – 5. ročník

- Akce SVOL a jeho členů pro širokou veřejnost
- Cca 30 pořadatelů napříč Českou republikou
- Od komorních procházek s vlastníky lesů po větší společenské akce
- Ukázky hospodaření v lese, technika, koně, naučné stezky, dílničky, lesní pedagogika aj.

Více se dozvíte na www.denotevrenychlesu.cz

Valná hromada SVOL-komory soukromých lesů v Bludově...

pokračování ze str. 2

Komora soukromých lesů podporuje zrychlení stavebního řízení, zároveň však důrazně odmítá oslabení ochrany lesů a práv jejich vlastníků. Účastníci vyzvali k zachování postavení orgánů státní správy lesů jako dotčených orgánů ve stavebních řízeních a k vyjmutí rozsáhlé novely zákona o ochraně přírody a krajiny z projednávání novely stavebního zákona.

Diskuze se dále dotkla i dalších aktuálních témat, jako je evropské nařízení proti odlesňování (EUDR), Nařízení o obnově přírody či fungování zvažovaného Lesnicko-dřevařského fondu. Součástí programu byly přednášky týkající se novelizovaného lesního zákona i finančních podpor v lesnictví, představeny byly opět i možnosti společného obchodu se dřevem prostřednictvím SVOL obchodní.

„Rád bych také poděkoval paní Karle Mornstein-Zierotin za skvělé přijetí a organizaci valné hromady na zámku v Bludově. Valná hromada je pro nás vždy nejen pracovním jednáním, ale i cennou příležitostí k setkání, sdílení zkušeností a výměně názorů mezi vlastníky lesů,“ doplnil Richard Podstatzký.

Jana Divišová

Stav a další postup implementace Nařízení o obnově přírody v lesních ekosystémech

Od listopadu 2025 pokračovala jednání příslušné pracovní skupiny (PS) k implementaci Nařízení o obnově přírody (NRL) v lesních ekosystémech jako jedné ze součástí Národního plánu obnovy přírody (NPOP). Na jednání PS zástupce SVOL představil materiál Ing. Radka Zádrapy, Ph.D., znalce v oboru oceňování lesů a podniků, k ekonomickým ztrátám vlastníků plynoucím z opatření pro lesní ekosystémy.

Modelové vyčíslení ekonomických dopadů na hospodářský výsledek lesů (příspěvek na krytí) bylo provedeno celkově za všechny lesy v ČR (včetně lesů státních) i jednotlivě za každý ze sedmi indikátorů stanovených pro lesní ekosystémy (čl. 12, odst. 3, písm. a/ – g/ NRL): stojící mrtvé dřevo, ležící mrtvé dřevo, podíl lesů s bohatou věkovou strukturou, propojení (konektivita) lesů, zásoba organického uhlíku; podíl lesů, v nichž převládají původní druhy dřevin; druhová rozmanitost dřevin.

Jako srovnávací etalon míry omezení lesního hospodaření plynoucí z uvedených indikátorů byl použit návrh 28 opatření pro lesní ekosystémy předložený Hnutím Duha. Jednotlivá opatření byla roztržena na opatření s vyčíslitelnou a nevyčíslitelnou ekonomickou ztrátou (tabulka č. 1).

Odhad ekonomické ztráty na základě uvedených vyčíslitelných opatření se pohybuje mezi 7,1 do 14,3 miliardy Kč za ČR a rok (při

přepočtu na plochu hospodářských lesů jde o 3 814 – 7538 Kč/ha, při přepočtu na plochu všech lesů v ČR se jedná o 2 743 – 5 421 Kč/ha).

Podrobné členění ztráty podle jednotlivých omezení lesního hospodaření je následující (tabulka č. 2).

Podmnožinou uvedené celkové ztráty je újma způsobená přesunem části lesních pozemků z 2. do 1. zóny CHKO (požadavek Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 – zkr. BDS na přísnou ochranu na cca 10 % plochy území ČR). Újma z BDS je totožná se součtem újem f1 a f2 z NRL (rozdíl mezi hospodářským výsledkem lesů kategorie hospodářských a příslušných lesů zvláštního určení činí 3628 Kč/ha lesa, tj. roční újma by činila 1,082 miliardy Kč).

Pořadí opatření s největším ekonomickým dopadem (maximální újmou) je tedy následující:

1. c1 Prodloužení obmýtlí a obnovní doby sníží výši těžeb,

Tabulka č. 1 – Rozdělení navrhovaných opatření HD pro lesní ekosystémy

ekonomická ztráta	
ekonomická ztráta	11
nelze posoudit (pro tato opatření není dostatečná definice, aby bylo možno provést vyhodnocení)	10
bez vlivu na ekonomický výsledek (rozhodnutí k prosazení opatření záleží na majiteli a jeho volbě, případně jde o ekonomicky neutrální nebo marginální vliv)	7

Změna přístupu AOPK ČR k náhradě újmy za ztížení lesního hospodaření

AOPK ČR vydala v únoru 2026 pro svá podřízená pracoviště interní metodický pokyn k náhradě újmy za ztížení zemědělského a lesního hospodaření dle § 58 zákona č. 114/1992 Sb.

Zásadní informací pokynu je změna způsobu posuzování žádostí o náhradu újmy dle bodu 3. (náhrada újmy z prodloužení obmýtlí či obnovní doby) a bodu 6. (náhrada újmy z omezení výše těžeb) přílohy č. 3 k vyhlášce 335/2006 Sb.

Žádosti podané od 1. 1. 2026 budou posuzovány následovně:

- „Sběrné“ hospodářské soubory nebudou pro účely kontrolního výpočtu výše náhrady újmy rozdělovány do hospodářských souborů „bez omezení“ dle souboru lesních typů a převážující dřeviny. Využije se hospodářský soubor dle LHP, po převodu z lesa zvláštního určení na les hospodářský podle § 7 odst. 3 vyhlášky č. 298/2018 Sb.
- Doba obmýtlí a obnovní doba pro určení těžebního procenta,

respektive pro výpočet výše těžeb v situaci „bez omezení“, se pro účely kontrolního výpočtu výše náhrady újmy převezme z přílohy č. 3 k vyhlášce č. 298/2018 Sb. pro hospodářský soubor lesa hospodářského, který po převodu dle výše zmíněného ustanovení vyhlášky odpovídá dotčenému hospodářskému souboru lesa zvláštního určení. Při výpočtech obou náhrad se tedy bude vycházet z prvních hodnot doporučených obmýtlí a obnovní doby tak, jak vyhláška výslovně stanoví.

Za účelem tvorby obecně akceptovatelné metodiky byla ustavena společná pracovní skupina MŽP, MZe a dalších subjektů, jejímž účelem má být dohoda na jednotném postupu při výpočtech náhrad újem a předejití budoucím soudním sporům. Protože SVOL nebyl k účasti v pracovní skupině přizván, požádal MŽP oficiálním dopisem o zapojení svého zástupce do její činnosti.

Ing. Tomáš Dohnanský, SVOL

- e1 Ztráta až 40 m³/ha vyřazením mrtvého dřeva z výnosů,
- c3 Pokles minimální výměry holých sečí zvýší jednotkové náklady,
- g1 Navýšení obnovy s využitím přípravných dřevin tak, že společně s přirozenou obnovou budou tvořit v r. 2030 60 %, přinese vlastníkům ztrátu navýšením podílu obchodně méně cenných dřevin,
- e6 Ztráta na výnosech odkladem obnovních těžeb.

Po prezentaci SVOL proběhla bouřlivá diskuse s negativními reakcemi některých nevládních neziskových

organizací (NGOs) včetně zpochybnování dosažených výsledků a kritikou zahrnutí státních lesů do výpočtů. Nakonec bylo většinově dohodnuto, že návrh Hnutí Duha nebude vzhledem ke své neprůchodnosti na daném jednání samostatně diskutován.

Na dalším (lednovém) jednání PS byl rámcově diskutován návrh opatření České společnosti ornitologické (ČSO), zejména metodologie zjišťování početnosti ptačích druhů v lesním terénu. Na závěr bylo dohodnuto, že užší PS složená ze zástupců MŽP, MZe a SVOL posoudí všechny shromážděné připomínky členů PS

a připraví společný (konsenzuální) návrh opatření, který bude následně předložen do veřejné konzultace v dubnu 2026. Cílem práce této užší PS bylo najít vyvážené formulace umožňující pokračování trvale udržitelného hospodaření v lesích při zohlednění vhodných ekologických limitů vycházejících z požadavků NRL.

Během února užší PS postupně posoudila cca 130 opatření (včetně všech návrhů NGOs), které byly agregovány do celkem 15 tematických skupin opatření a výrazně zredukovány. V březnu se za účasti SVOL uskutečnilo samostatné jednání se

pokračování na str. 7 >>>

Tabulka č. 2 – Újmy vlastníků lesů z NRL a BDS
Újmou rozumíme roční ztrátu na příspěvku na krytí režii a zisku způsobenou vynuceným snížením výnosů nebo zvýšením nákladů. Je vyčíslena v odhadované minimální, střední a maximální výši.
Cenová úroveň r. 2025

NRL	BDS		Ztráta na HV v mil. Kč/ČR za rok			Komentář
			min	střed	max	
a1		Vynechání 10-150 m ³ /ha tlejícího dřeva z produkce	5	42	79	
b3		Ztráta výnosů za lesní těžební zbytky	140	140	140	
c1		Prodloužení obmýtlí a obnovní doby sníží výši těžeb	1 016	5 251	6 098	
c3		Pokles minimální výměry holých sečí zvýší jednotkové náklady	776	1 034	1 293	
c7		Ztráta výnosů vyřazením části těžebně zralých porostů z produkce	58	289	577	
e1		Ztráta až 40 m ³ /ha vyřazením mrtvého dřeva z výnosů	2 819	2 819	2 819	
e6		Ztráta na výnosech odkladem obnovních těžeb	105	527	1 053	
f1	BDS = f1+f2	Ztráta na výnosech snížením produktivních ploch vyhlášením již identifikovaných nových chráněných území (NP Krivoklátsko, CHKO Soutok, CHKO Krušné hory, CHKO Novohradské hory, CHKO Chřiby a Ždánický les, + nová MZCHÚ)	79	79	79	1 082 mil Kč / ČR a rok je ztráta BDS
f2		Ztráta na výnosech snížením produktivních ploch vyhlášením dalších chráněných území, tak, aby jejich výměra spolu se stávajícími a uvedenými v ukazateli f1 činila 10 % výměry lesů v ČR	1 003	1 003	1 003	
g1		Navýšení obnovy s využitím přípravných dřevin, tak aby společně s přirozenou obnovou tvořila v r. 2030 60 %, přinese vlastníkům ztrátu navýšením podílu obchodně méně cenných dřevin	1 071	1 071	1 071	
g2		Ztráta nevyužitím produkce nepůvodních a současně neinvazních vysoce ekonomických dřevin (např. dg)	20	41	61	
Celkem			7 093	12 296	14 274	

Nové nařízení EU o produkci a uvádění lesního reprodukčního materiálu na trh (nařízení FRM)

Stav projednávání

Po téměř dvou letech vyjednávání bylo závěrem roku 2025 dosaženo prozatímní politické dohody v rámci závěrečného dialogu mezi Evropskou komisí, Radou EU a Evropským parlamentem. K dosažení kompromisu došlo během dánského předsednictví, které vedlo závěrečná jednání a přispělo k nalezení vyvážené („umírněné“) varianty návrhu, připravované v rámci Rady přibližně dva roky. Na formování této pozice se podíleli odborníci a attaché členských států, včetně českých zástupců. Dohodnutý text má nahradit stávající směrnici jednotným nařízením EU o produkci a uvádění na trh reprodukčního materiálu lesních dřevin.

V únoru 2026 byl kompromisní text schválen ve výboru AGRI Evropského parlamentu. Následovat bude formální přijetí Radou EU a druhé čtení v Evropském parlamentu, které se očekává v průběhu jara 2026.

Zásadní body Nařízení FRM:

- Implementační (přechodné) období se prodloužilo na 5 let od účinnosti Nařízení FRM. Současně zůstalo zachováno přechodné ustanovení na materiál získaný před účinností nařízení, pro ten budou platit pravidla stávající Směrnice.
- Tzv. úřední návěskou bude stávající rostlinolékařský pas (RL pas), nikoliv zcela nový úřední dokument vydávaný profesionálním provozovatelem (školkářem). RL pas bude pouze doplněn o chybějící nezbytné informace (2–3 nové položky). Z hlediska stávající praxe uvádění reprodukčního materiálu lesních dřevin (RMLD) v ČR na trh tak nedochází ke změně.
- Označování balení RMLD čárovým kódem nebo QR kódem bude možností, nikoliv povinností provozovatelů (uplatnění je reálné u větších školkářských provozů). Informace bu-

dou shodné s průvodním listem RMLD.

- Tzv. „jednotka oznámení“ umožňující de facto nekontrolovatelné nakládání s RMLD byla zcela vypuštěna.
- Zajištění uznávání tzv. základního RMLD na základě oznámení profesionálním provozovatelem (školkářem) a následně zařazení takto uznané jednotky do národních evidencí RMLD je zakotveno jako možnost, nikoliv jako povinnost členského státu (jednalo se o požadavek severovýchodních zemí se specifickými podmínkami trhu s RMLD).
- Úřední kontroly budou prováděny podle vybraných ustanovení nařízení EU o úředních kontrolách a de facto by měly odpovídat platnému kontrolnímu a správnímu řádu v ČR. Nově se budou informace o provedené kontrole zadávat do jednotného informačního systému Evropské komise.

Ing. Tomáš Dohnanský, SVOL

Aktuální vývoj v oblasti lesnické statistiky

Na základě připomínek členů zaslal SVOL v listopadu loňského roku střížnost vrchnímu řediteli Sekce lesního hospodářství Ministerstva zemědělství, v níž požadoval urychlené svolání jednání s cílem zásadní revize (zjednodušení) lesnické statistiky, zejména výkazu Les (MZe) 1-01. V této souvislosti připomínáme, že v loňském roce byla poprvé vyplňována nová podoba výkazu s rozšířením respondentů o majetky od 50 do 200 ha, členěním výkazu na celkem 6 oddílů a rozšířením výkazu o nové ukazatele (např. mrtvé dřevo, ekosystémové služby lesa a správní a odbytové náklady). V Lesnické práci č. 10/2025 byl publikován článek Národního lesnického institutu (NLI) k výsledkům šetření podle druhu vlastnictví, velikosti lesních majetků, přírodních lesních oblastí (PLO) atd.

Na jednání konaném dne 6. 1. 2026 na MZe zástupci SVOL uvedli příklady nepřesných, resp. zcela chybných údajů posledního statistického šetření (mrtvé dřevo, údaje za jednotlivé PLO atd.) a požádali o jejich správnou interpretaci, resp. zdržení se publikace nevěrohodných údajů ze strany ministerstva i NLI.

Podle poznatků našich členů nejsou zejména menší vlastníci s 50–200 ha lesa vůbec schopni tiskopis vyplnit, protože o požadovaných údajích buď vůbec neúčtují, nebo je jejich zpětné zjištění neúměrně pracné (např. příspěvky na hospodaření v lesích či náhrady újem vyplácené s víceletým zpožděním). Jako možné řešení navrhl

SVOL zavedení variant tiskopisu podle velikosti lesního majetku, popř. druhu vlastnictví. Současně zmínil duplicitu některých údajů s výkazem Českého statistického úřadu (ČSÚ) Les 8-01.

Zástupci ministerstva k tomu uvedli, že formulář Les (MZe) 1-01 byl schválen ČSÚ a jeho případná revize přichází v úvahu nejdříve za 2 roky. V souladu s požadavky ČSÚ musí mít navíc tiskopis jednotnou formu pro všechny respondenty bez ohledu na velikost a druh vlastnictví. Jako reálnější se jeví odstranění duplicit některých údajů, které již ministerstvo s ČSÚ řeší. Samozřejmostí je zásada anonymizace respondentů a agregace dat v souladu se zákonem o státní statistické službě č. 89/1995 Sb.

Na dotaz SVOL týkající se kompenzace vícenákladů na vyplňování tiskopisu bylo sděleno, že finanční ani jiná motivace dotčených

vlastníků lesů (např. zohlednění v preferenčních kritériích dotací, podpora nákupu lesnických softwarů) není reálná. Větší pozornost ze strany ministerstva, resp. NLI je ale věnována informační podpoře vlastníků lesů při sběru statistických údajů, nikoliv však v podobě speciálního školení k seznámení s novým elektronickým formulářem a nejčastějšími chybami při jejich vyplňování. Stejně jako loni je tak možno se obracet na konkrétní pracovníky NLI, resp. helpdesk statistika.les@mze.cz. Možným zlepšením do budoucna by mohlo být rozšíření dotované poradenské služby akreditovaných poradců Ministerstva zemědělství o další ekonomická témata (mj. právě o lesnické statistické výkaznictví), které je ze strany ministerstva zvažováno.

Novinkou letošního roku pro respondenty je možnost využít přímé

vkládání dat prostřednictvím importu výkazů do Aplikace pro vedení statistických údajů (SW Statistika), která je dostupná na internetovém portálu MZe pod odkazem <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/lesy>, a podrobnější vysvětlivky k vyplňování tiskopisu.

Na závěr jednání nabídl SVOL Ministerstvu zemědělství součinnost při výběru respondentů k větší reprezentativnosti šetření v rámci ČR z hlediska druhu vlastnictví, velikosti majetku a přírodních a porostních podmínek (PLO/CHS/SLT, druhová a věková skladba atd.) a požádal o každoroční výměnu informací ke stavu a vývoji ekonomického informačního systému lesního hospodářství (EIS LH) jako nezbytného nástroje pro objektivizaci ekonomických dat v rámci odvětví LH, resp. o přímé zapojení SVOL do tvorby EIS LH ČR.

Ing. Tomáš Dohnanský, SVOL

Stav a další postup implementace...

pokračování ze str. 6

zástupci ČSO k plnění „indikátoru běžných druhů lesních ptáků“, na kterém byla řada jimi navrhovaných opatření (např. tzv. Triad strategie, dynamické řízení disturbancí, další snižování zápoje pod zákonnou mez, zrušení příspěvku na mechanickou přípravu půdy nebo na zřizování oplocenek) ze strany MZe a SVOL na základě odborné argumentace striktně odmítnuta. Pozitivním signálem všech jednání byl velmi korektní přístup kompetentních pracovníků MŽP při projednávání jednotlivých navržených opatření.

Nedorešeným problémem v PS zůstává možnost členského státu vypustit 1 ze 7 indikátorů pro lesní ekosystémy. SVOL i nadále požaduje vypuštění indikátoru „stojící mrtvé dřevo“, zejména z důvodu bezpečnosti osob a majetku, ale i ochrany lesa proti škůdcům. NGOs trvají na vypuštění indikátoru „propojení lesů“. SVOL v této věci argumentuje možností náhrady velkého počtu stojících souší menším množstvím ekologicky výrazně hodnotnějších, biotopových stromů. Otevřenou otázkou zůstávají rovněž tzv. výchozí úroveň jednotlivých „lesních“ indikátorů, které by měl navrhnout Národní lesnický institut.

Co se týče dalšího postupu implementace NRL, **po dubnové veřejné konzultaci je plánováno meziresortní připomínkové řízení a následně v červnu 2026 bude návrh NPOP schvalovat vláda ČR.** Návrh NPOP by měl být začátkem září 2026 odeslán k posouzení Evropské komisi (EK) a po zapracování případných připomínek EK finálně schválen a zveřejněn k datu 1. 9. 2027.

SVOL bude i nadále usilovat o účast na všech zásadních jednáních k NPOP a o jejich výsledku vás budeme průběžně informovat.

Ing. Tomáš Dohnanský, SVOL

Lesní pedagogika u členů SVOL v letech 2017–2025: návrat aktivit a rozvoj dalších forem práce s veřejností

Lesní pedagogika stojí dlouhodobě na pevných základech – přímé práci lesních pedagogů v lesním prostředí s menšími skupinami účastníků. Tento princip se nemění ani v posledních letech. Proměňují se však podmínky její realizace i doplňkové formy aktivit, které ji rozšiřují směrem k širší veřejnosti.

Vývoj lesní pedagogiky v letech 2017–2025 byl výrazně ovlivněn dvěma zásadními faktory – kúrovcovou kalamitou a pandemií COVID-19. Data v tabulce, která zachycují aktivity realizované členy SVOL, ukazují především propad aktivit v krizových obdobích a jejich následnou obnovu.

Rok 2017 představuje období před vrcholem kúrovcové kalamity, s vysokým počtem akcí i účastníků. V následujících letech dochází k výraznému poklesu. Kúrovcová kalamita kulminovala v letech 2018–2019 a i v roce 2020 zůstávala na velmi vysoké úrovni, což znamenalo mimořádné pracovní zatížení a omezený prostor pro vzdělávací aktivity.

Na tuto situaci navázala pandemie COVID-19 v letech 2020–2021, která vedla k omezení hromadných akcí i spolupráce se školami. V roce 2020 tak došlo k propadu na 220 akcí a 5 364 účastníků, v roce 2021 je patrně částečné oživení.

Zlepšení nastává od roku 2021 s poklesem kalamitní těžby a postupným uvolňováním kapacit. Od roku 2022 se aktivity vracejí k běžnému rozsahu a od roku 2023 dochází k výraznému nárůstu.

Standardní akce lesní pedagogiky, realizované v lese s menšími skupinami (typicky školními třídami), zůstávají základním pilířem. Umožňují účastníkům porozumět fungování lesa, práci lesníků i souvislostem hospodaření.

Vedle nich se více rozvíjejí informační a další doprovodné aktivity určené širší veřejnosti. Nelze je však chápat jako náhradu plnohodnotné lesní pedagogiky v terénu – slouží především jako „ochutnávka“, která může motivovat k hlubšímu poznání lesa.

V posledních letech se více projevují i další formy aktivit, které nebyly dříve systematicky sledované. Patří sem například příměstské tábory, dětské kroužky (např. Lesánek ve Znojmě), zážitkové procházky, zdravotně zaměřené pobyty v lese či programy realizované ve spolupráci s knihovnami. Tyto aktivity vhodně doplňují hlavní činnost a rozšiřují možnosti oslovení veřejnosti.

Lesní pedagogové vycházejí z hluboké odborné znalosti lesního prostředí a praktické zkušenosti. Tato odbornost jim dává přirozenou autoritu předávat infor-

mace o lese srozumitelně a v reálném kontextu.

Akcí lesní pedagogiky, realizovaných v rámci společných projektů SVOL a jeho členů v letech 2011–2017, se zúčastnilo přibližně 150 tisíc účastníků. V období 2018–2025 se do akcí lesní pedagogiky členů SVOL zapojilo již více než půl milionu lidí. Zásadní podíl na tom mají Lesy hl. m. Prahy.

Celkový vývoj ukazuje, že lesní pedagogika se po období omezení stabilizovala a dále se rozvíjí. Rozšiřující se formy aktivit přitom stojí na stejném základu – přímé zkušenosti s lesem a odbornosti lesníků.

Významnou roli v tomto vývoji hraje kreativita lesních pedagogů, kteří dokážou pružně reagovat na aktuální podmínky a přizpůsobovat formu i obsah aktivit různým cílovým skupinám. Za tuto práci jim patří poděkování.

Ing. Marie Růžková

ROK	STANDARDNÍ AKCE (POČET)	STANDARDNÍ AKCE (ÚČASTNÍCI)	INFORMAČNÍ AKCE (POČET)	INFORMAČNÍ AKCE (ÚČASTNÍCI)	TÁBORY (POČET)	TÁBORY (ÚČASTNÍCI)	JINÉ AKCE (POČET)	JINÉ AKCE (ÚČASTNÍCI)	AKCE LP CELKEM (POČET)	AKCE LP CELKEM (ÚČASTNÍCI)
2017	1 384	39 242	200	66 745	0	0	0	0	7	105 987
2018	494	14 458	64	36 382	0	0	0	0	558	50 840
2020	220	5 364	0	0	0	0	0	0	220	5 364
2021	360	8 869	33	17 850	27	721	0	0	420	27 440
2022	800	20 001	94	23 219	26	696	1	22	921	43 938
2023	1 576	64 376	90	45 467	22	502	357	7 197	2 045	117 542
2024	1 978	52 723	100	63 001	37	846	100	2 001	2 215	118 571
2025	1 167	32 663	183	101 741	23	447	589	8 724	1 962	143 575

Výskyt lesních škodlivých faktorů v roce 2025 a očekávaný stav v roce 2026

Hlášení o výskytu lesních škodlivých faktorů za rok 2025, která Lesní ochranná služba obdržela, reprezentují jako obvykle v posledních letech téměř 70 % celkové výměry lesních pozemků v Česku. Ve smyslu tohoto omezení je nutné chápat i dále uváděné číselné údaje, pokud není výslovně uveden přepočítaný celkový výměru lesů. Evidovaný objem poškození vykázal meziročně významný pokles (z 4,6 mil. m³ dřevní hmoty v roce 2024 na 3,0 mil. m³ v roce 2025).

Abiotická poškození

Teplotně lze loňský rok charakterizovat jako průměrný (odchylka +0,5 °C od teplotního normálu z let 1991–2020), zatímco srážkově jako podprůměrný (83 % srážkového normálu z let 1991–2020). Abiotické vlivy způsobily v roce 2025 evidované poškození ve výši cca 1,9 mil. m³. Dominoval opět vítr, který poškodil cca 1,4 mil. m³ dřevní hmoty (nejvíce v Moravskoslezském kraji – cca 285 tis. m³). Sněhem bylo poškozeno cca 35 tis. m³ a námrazou cca 34 tis. m³. Škody suchem byly hlášeny v objemu cca 454 tis. m³ (nejvíce v Jihomoravském kraji – cca 98 tis. m³). Žloutnutí smrku bylo evidováno na úhrnné rozloze cca 26 tis. ha. Pozdními mrazy z jara loňského roku bylo dle hlášení poškozeno cca 1,5 tis. ha lesních porostů.

Biotičtí škodliví činitelé

Působením biotických škodlivých činitelů bylo podle evidence poškozeno cca 1,1 mil. m³ dřevní hmoty, dominantně i nadále přemnoženým podkorním hmyzem na smrku.

Podkorní hmyz

V roce 2025 bylo evidováno cca 780 tis. m³ vytěženého smrkového kůrovcového dříví, což představuje meziroční pokles o více než 40 % (graf 1). Jde prakticky výlučně o hmotu napadenou lýkožroutem smrkovým, který je obvykle v koruně doprovázen l. lesklým a l. severským. Pokud objem evidovaný v roce 2025 přepočteme na celkovou rozlohu lesů v Česku (hlášení pokrývají 69 % rozlohy lesů), dostaneme se na hodnotu téměř 1,15 mil. m³ vytěženého smrkového kůrovcového dřevní hmoty. V přepočtu na výměru tuzemských smrkových porostů představuje tento objem v průměru přibližně 0,95 m³/ha.

Kůrovcová situace ve smrkových porostech se meziročně opět zlepšila, a to prakticky na celém území Česka. Jarní letová aktivita lýkožrou-

tů započala také v roce 2025 dosti brzy. Průběh povětrnostních vlivů během vegetační sezóny však umožnil založení nanejvýš obvyklých dvou dceřiných generací. Nejzávažnější stav z pohledu napadení smrkových porostů lýkožrouty aktuálně trvá na severní a střední Moravě a ve Slezsku (kraje Moravskoslezský, Olomoucký a Zlínský) a na jihozápadě Čech (kraje Plzeňský, Jihočeský a Karlovarský).

Přemnoženým podkorním hmyzem jsou sužovány také další, zejména jehličnaté dřeviny. V případě borovice lesní se jedná především o oblast jihozápadní Moravy a středních Čech. Evidovaný objem borové kůrovcové dřevní hmoty dosáhl v roce 2025 objemu cca 26 tis. m³. Těžby modřínu napadeného podkorním hmyzem byly hlášeny v objemu cca 4,6 tis. m³, jedlového kůrovcového dříví bylo vytěženo cca 7,6 tis. m³ a napadení jasanu lýkohuby bylo v rozsahu cca 2,6 tis. m³.

Listožravý, savý a ostatní hmyz

Listožravý hmyz byl v roce 2025 evidován na úhrnné rozloze cca 440 ha (graf 2). Na listnácích se jednalo především o žíry klíněnky jírovcové a komplexu housenek obalečů a píďalek na dubech (souhrnně cca 95 ha). Na jehličnatých dřevinách byl výskyt hlášen z plochy téměř 350 ha, přičemž převážně se jednalo o ploskohřbetky na smrku a bekyni mnišku.

U savého hmyzu byl v roce 2025 evidován podchycen pouze výskyt korovnice kavkazské na jedli v rozsahu cca 20 ha. Výskyt sířnatky dubové, jež byla v roce 2024 vykazována na ploše cca 225 ha, nebyl v roce 2025 hlášen, ačkoliv situace v dubových porostech se zhoršuje a invazní plošnice se dále šíří na nová území.

Z tzv. ostatního hmyzu šlo především o poškození působené žírem dospělých klikoroha borového na úhrnné ploše cca 2,6 tis. ha (nejví-

ce z okresů Český Krumlov, Karlovy Vary, Příbram a Rokycany). Poškození působené ponravami chroustů nebylo vzhledem k vývojovým cyklům v hlavních kalamitních oblastech očekáváno, což potvrdila i obdržaná hlášení.

Obratlovci

Poškození drobnými hlodavci v roce 2025 významně vzrostlo, když bylo evidováno na ploše cca 2 tis. ha (nejvíce z krajů Jihočeského, Pardubického, Vysočina a Olomouckého).

Poškození lesa spárkatou zvěří (okus, ohryz, loupání) trvá i nadále na velmi vysoké úrovni a představuje limitující faktor pro obnovu i odrůstání minimálně jedle a listnatých dřevin. Bez ochrany funkčním oplocením nebo intenzivními nátěry repelentů je realizace obnovy těchto dřevin v současnosti prakticky nemyslitelná.

Houbové a ostatní patogeny

Výskyt houbových patogenů byl v roce 2025 meziročně nižší. Chřadnutí až odumírání dřevin (zejména smrku) všech věkových tříd působí václavky, které v Česku zůstávají dlouhodobě fytopatologicky nejvýznamnějšími dřevokaznými houbami. V roce 2025 bylo evidováno cca 173 tis. m³ vytěženého václavkového dříví (nejvíce v Moravskoslezském kraji – cca 101 tis. m³). Z listových skvrnitostí se na borovicích jednalo nejčastěji o sypavky, které byly hlášeny na plochách cca 1,8 tis. ha. Padlí dubové bylo evidováno na rozloze cca 600 ha. V důsledku odumírání jasanu (tzv. nekroza jasanu), kterou způsobuje houbový patogen voskovička jasanová, často v souběhu s výskytem původců kořenových hnilob, byly za uplynulý rok hlášeny těžby v rozsahu cca 66 tis. m³. Grafioza jilmů působená houbou *Ophiostoma novo-ulmi* vedla opět k chřadnutí až odumření mnoha jedinců. Především na javorech klenech byla také v roce 2025 monitorována sazná nemoc kůry způsobená houbou *Cryptostroma corticale*. Chřadnutí dubových porostů s příznaky tracheomykózního onemocnění zůstává na stejné úrovni jako v předchozím roce. Odumírání borovic v Povltaví, pozorované od léta 2023, nadále pokračuje. Primární příčinou tohoto odumírání je však sucho, nikoliv houbové patogeny nebo podkorní hmyz. Z poloparazitických

Požerky lýkožrouta vrcholkového na borovici lesní (Morava, Znojemsko; říjen 2025)

J. Lubojacký

rostlin byl opakovaně pozorován nárůst výskytu jmelí bílého na jedli, borovici i na listnácích.

Výhled na rok 2026

V meziročním srovnání se kůrovcová situace ve smrkových porostech Česka opět zlepšila, a to prakticky na celém území. Regionálně však lýkožrouti působí významné problémy i v současnosti. Nejhorší kůrovcová situace trvá na severní a střední Moravě a ve Slezsku a na jihozápadě Čech. Nízké srážkové úhrny zaznamenané ve většině měsíců od povodňového září roku 2024 spolu se srážkově velmi chudou zimou 2025/2026 se mohou negativně projevit na fyziologické kondici smrku. V případě souběhu s počasím příznivým pro letovou aktivitu lýkožroutů a pro vývoj potomstev pod kůrou by mohlo dojít v krátké době k obnově jejich gradačního potenciálu. Nadále je proto potřeba věnovat pozornost opatřením ochrany lesa před podkorním hmyzem.

Prioritou musí být pečlivé vyhledávání, včasné zpracování a účinná asanace aktivních kůrovcových stromů a napadené dřevní hmoty! Ze zmíněných cca 780 tis. m³ evidované smrkové kůrovcové dřevní hmoty v uplynulém roce bylo před odvozem asanováno pouze necelých 30 %. Nebezpečí změny současného příznivého trendu vývoje kůrovcové situace je proto stále vysoce aktuální (dosud bylo během let 2015–2025 kůrovci napadeno po přepočtu na celou výměru lesa v Česku přibližně 100 mil. m³ smrkové dřevní hmoty, přičemž současná „živá“ zásoba smrkových porostů byla dle dat NLI z SLHPO ke konci roku 2024 odhadována na cca 380 mil. m³). Přemnožený podkorní hmyz ohrožuje rovněž řadu dalších dřevin (především jehličnatých), jako např. borovici, modřín nebo jedli, proto i porostům těchto jehličnanů je potřeba z pohledu realizace opat-

ření ochrany lesa věnovat patřičnou pozornost.

Riziko možné aktivizace přemnoženého listožravého hmyzu je i nadále udržováno na velmi nízké úrovni. Význam odpovědných kontrol výskytu, obzvláště u kalamitního škůdce bekyně mnišky (přestože dochází ke zmenšování potenciálně ohroženého území vlivem kůrovcové kalamity), však stále platí. U savého hmyzu lze předpokládat obdobný stav jako v minulém roce s pokračujícím šířením sířnatky dubové. Významné zlepšení stavu zatím nelze očekávat ani u poškození jehličnatých kultur klikorohem borovým. V oblastech kalamitního výskytu budou zůstávat v půdě i nadále vysoké počty ponrav chroustů, korespondující s rozsahem poškození dřevin, zejména v dolním Pomoraví, kde budou převažovat ponravy třetího instaru. Rozsah poškození drobnými hlodavci závisí na souběhu více faktorů, proto nelze vyloučit další nárůst nebo naopak pokles vznikajících škod. V oblasti poškození lesa zvěří musí být prioritou prosadit koncepční změnu přístupu, kdy obnova a ochrana lesa musí mít absolutní přednost před zájmy mysliveckého hospodaření. Vzhledem k dlouhodobě přetrvávajícím vysokým teplotám a obdobím sucha lze očekávat pokračování trendu zvýšeného výskytu komplexních chorob a dřevokazných hub včetně kořenových hnilob. Výrazný problém by v roce 2026 mohlo představovat pokračující chřadnutí borovic, na kterém se významně podílí kuželík borový a václavka.

Poděkování

Příspěvek vznikl za podpory Ministerstva zemědělství v rámci smlouvy na zajištění Lesní ochranné služby.

Za kolektiv autorů:

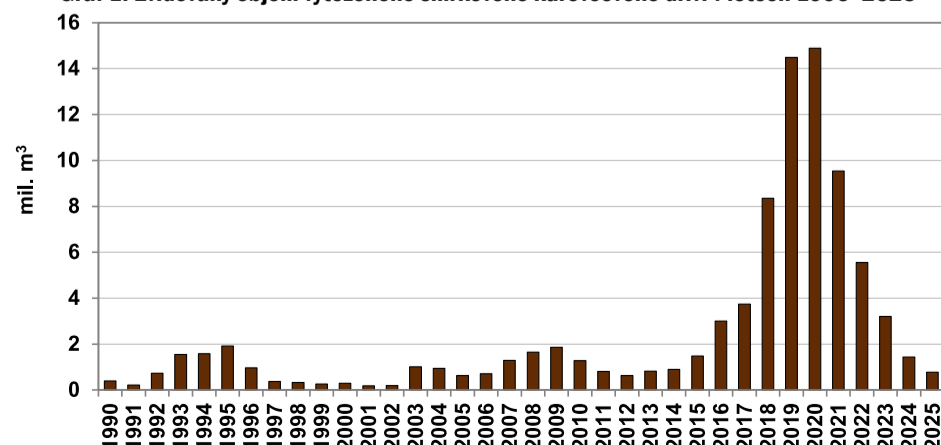
Ing. Bc. Jan Lubojacký, Ph.D.

Lesní ochranná služba

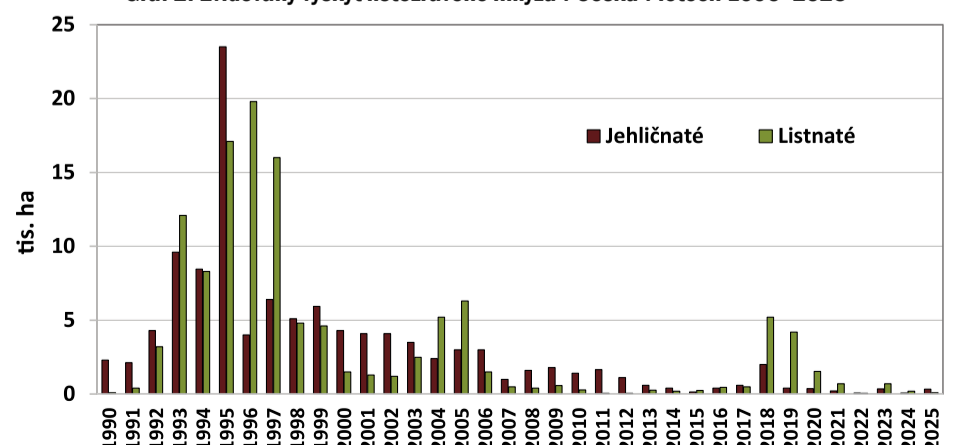
Výzkumný ústav lesního hospodářství

a myslivosti, v. v. i.

Graf 1: Evidovaný objem vytěženého smrkového kůrovcového dříví v letech 1990–2025

Graf 2: Evidovaný výskyt listožravého hmyzu v Česku v letech 1990–2025

10 důvodů, proč obchodovat se SVOL obchodní s. r. o.

1. Šetříme váš čas

Zkusíte odhadnout, kolik času strávíte cenovými vyjednáváním? Každý kvartál je to u několika odběratelů minimálně jedna schůzka na začátku a druhá v průběhu kvartálu, spousta času stráveného cestami na jednání a desítky hovorů a e-mailů upřesňujících specifika smluv, sortimentů, platebních podmínek... Jeden z dlouhodobě obchodujících členů se nám kdysi svěřil: „Víte, já ten čas raději využiji jinak, já vám věřím a mezitím si třeba zažádám o milionovou dotaci ☺.“

2. Šetříme vaši energii

„Ten dělá to a ten zas tohle“, je známá Werichova písnička z pohádky. Jenže ono tomu tak je i v realitě současné doby. Každý z nás má předpoklady pro jinou práci a každý upřednostňuje jiné aktivity. Nás baví obchod. A rádi ho pro vás budeme domlouvat, protože víme, že vás baví daleko více třeba plánování pěstebních prací, výchovy, nebo třeba moderní technika využívaná v lesnictví.

3. Společný obchod dřívím = výhodné odběratelské rámcové smlouvy a dlouhodobé vztahy

Velké smlouvy nabízejí výhodnější podmínky, ať už v ceně, v plateb-

ních podmínkách anebo v dobrých dlouhodobých vztazích, které se nám vrací v dobách, které vlastníkům nepřejí. Tu nám seženou dopravu, když dopravních kapacit není, támhle vyřeší přejímku rychleji, když je potřeba... Jednotlivec prodává dřevo, společně prodáváme sílu.

4. Odbornost

Naši obchodní zástupci jsou zároveň lesníci s praxí. Poradí s plánováním výroby, sortimentací, odbytem, mohou asistovat u pře-

jímek – vše s cílem zabezpečit vám to nejlepší zhodnocení vašeho dříví. Také mohou například pomoci dohledat těžební společnost nebo zprostředkovat aukční prodej na pni.

5. Legislativní a administrativní otázky obchodu

Díky mateřské společnosti SVOL jsme u zdroje informací. Pomůžeme s aktuálními nařízeními, s EUDR, se zadáváním záměrů do informačních systémů odběratelů atd.

6. Aktuality z trhu se dřívím

Aktuality z trhu vám předáváme co nejrychleji to jde. Newsletter vychází každý měsíc a dostáváte jej do e-mailové schránky. Budujeme firemní profil i na sociálních sítích ke zvýšení informovanosti.

7. Přehled o dřevozpracujících kapacitách

Neustále prozkoumáváme trh. Jaké dřevozpracující podniky jsou ve vašem nejbližším okolí? Které pily mají výhodnější podmínky? Jaké sortimenty a dřeviny který dřevozpracující podnik zpracovává? Která pila musela skončit kvůli finančním potížím (chceme předcházet rizikům nezaplacených faktur)? Také naopak, sdílíme s vámi nestandardní poptávky našich odběratelů.

8. Vaše starosti na naše ramena

Obchod není jen o setkávání se u kávičky. Dennodenně za vás řešíme operativní záležitosti – chybějící odvozní soupravu, záměnu velikosti vagonu, posunutý dispečink, změnu záměru...

9. Transparentnost a kontrola

Na činnost SVOL obchodní s.r.o. dohlíží valná hromada, kterou tvo-

ří volení zástupci SVOL – členové republikového výboru. Transparentnost a kontrola hospodaření je tedy zajištěna.

10. „Obchodka“ je vaše, členů SVOL

Společnost SVOL obchodní s.r.o. byla založena s cílem podporovat společný obchod a vytvářet výhodné podmínky pro prodej dříví a dalších komodit členů SVOL, jejichž potřeby jsou opravdu rozdílné. Rádi přivítáme vaše podněty k naší další činnosti.

Ing. Pavla Bortlová, jednatelka

**KONTAKTY
NA OBCHODNÍ
ZÁSTUPCE SVOL
OBCHODNÍ S. R. O.**

J, Z, Stř. Čechy na jih od Prahy:

■ Ing. Lenka Csányi Remarová,
tel. +420 733 104 896,
remarova@svolobchodni.cz

S, V, Stř. Čechy na sever od Prahy:

■ Ing. Václav Kopa,
tel. +420 601 374 650,
kopa@svolobchodni.cz

Morava a Vysočina:

■ Matěj Staněk,
tel. +420 725 765 218,
stanek@svolobchodni.cz

Projekt WEDS pokračuje: akční plán včasné detekce lesních požárů v ČR

V lednu 2026 se za účasti SVOL uskutečnilo jednání ke studii (akčnímu plánu) pokračujícího projektu MV-GR HZS ČR „Systémy včasné detekce lesních požárů v ČR (WEDS)“.

Stejnomená studie zpracovaná v rámci projektu WEDS (Wildfire Early Detection System) je součástí Akčního plánu na zavádění těchto systémů. Studie navrhuje metodiku pro výběr technologií k včasné detekci lesních požárů v různých podmínkách s cílem zavést systémový přístup v požární ochraně krajiny v ČR. Akční plán nabývá na významu v souvislosti s povinností včasné detekce lesních požárů, která se má stát součástí připravované „velké“ novely zákona o požární ochraně.

Aktuálně identifikovaným problémem je zejména malá schopnost stávajících systémů detekovat požáry v jejich počáteční fázi v obtížně přístupných a málo frekventovaných lokalitách. Studie proto analyzuje také morfologii terénu, typologii lesních stanovišť, dostupnost paliva (lokality ochrany přírody), větší přítomnost lidí, dostupnost vodních zdrojů atd.

Jedním z výstupů studie je identifikace nejrizikovějších lokalit pro vznik požárů v ČR (praktické využití bude mít v návrhu protipožárních opatření v rámcových směrnících OPRL). Za nejvíce riziková stanoviště jsou považovány edafické kategorie X, C a W a dále kyselá ekologická řada (M, K, N).

Zásadním výstupem studie je hodnocení použitelnosti dostupných technologií včasné detekce lesních požárů (satelitní systémy, UAV, WSN /bezdrátové senzory, sítě/, kamerové systémy). Pro posouzení jejich silných a slabých stránek byla použita třístupňová klasifikace:

1 = nízká úroveň (parametr je slabý nebo omezený),
2 = střední úroveň (parametr je uspokojivý, ale s omezeními),
3 = vysoká úroveň (parametr je silnou stránkou technologie), s těmito výsledky (viz tabulka):

Stručné zhodnocení stávajících technologií

1) UAV/Drony

Bezpilotní letouny umožňují rychlý monitoring rozsáhlých oblastí a přizpůsobení měnícím se podmínkám prostředí. S příslušným vybavením lze detekovat

rovněž malá ohniska, a to ve dne i v noci, a provést okamžité vyhodnocení dat. Vedle detekce je lze využít ke sledování vývoje požáru a plánování zásahů.

2) IoT a bezdrátové senzorové sítě (WSN)

IoT technologie jsou nasazovány pro dlouhodobý monitoring v terénu. Bezdrátové senzorové sítě (WSN) tvoří základní infrastrukturu pro sběr dat o teplotě, vlhkosti vzduchu, přítomnosti kouře nebo plamene. Tyto sítě jsou levné, snadno rozmístitelné a energeticky nenáročné (lze využít v oblastech bez mobilního pokrytí). Problémem je (ne)spolehlivost senzorů v náročných podmínkách, například při vysoké vlhkosti nebo extrémních teplotách.

3) Satelity a pevné věže s kamerami

Satelity jsou zásadní pro nepřetržitý monitoring rozsáhlých oblastí, ale využití pro včasnou detekci je limitováno. Snímky mají velkoprostorový záběr, ale časově zpoždění a nízká citlivost ne-

možňují detekovat malé a rychle se šířící požáry v jejich počátku. Pevné věže s kamerovými systémy jsou vhodné pro ekologicky i jinak hodnotné lokality, např. národní parky nebo rozsáhlé borové lesy v Polsku. I zde dochází k častým falešným poplachům způsobeným změnou světla, mlhou či stíny (lze odstranit integrací s analýzou obrazu).

4) Hybridní systémy a spolupráce technologií

Kombinované systémy zvyšují pravděpodobnost včasného odhalení požáru. Např. IoT senzory mohou detekovat první náznaky zvýšené teploty nebo kouře, a potom následuje vyslání UAV k vizuální kontrole. Nebo např. satelitní snímky poskytnou data o stavu krajiny včetně rizikových oblastí s větší akumulací paliva, což následně umožní cílené rozmístění senzorových sítí.

Dohodnuté závěry z jednání

a) Budoucí technické řešení

Doporučeným řešením je budování hybridních systémů, které kombinují různé technologie a využívají umělou inteligenci pro analýzu dat, predikci šíření požárů i podporu rozhodování. Systémy lze instalovat jako trvalé, sezónní (jaro-podzim) nebo dočasné (pro mimořádné události). Pilotní odzkoušení funkčnosti národního systému detekce požárů se uskuteční na vybraných lesních úsecích v roce 2026 za účasti zástupce SVOL.

b) Budoucí legislativní řešení

Metodika hodnocení rizikosti lesů z hlediska vzniku a šíření požárů bude předmětem prováděcího právního předpisu k zákonu o požární ochraně (pro aktuální předpověď požárního rizika na úrovni jednotlivých katastrů je k dispozici web www.firerisk.cz). Metodiku připravuje stát prostřednictvím NLI (spolupráce s Czechglobe, IFER) na základě výpočtu tzv. indexu hasitelnosti (SDI).

Základní detekce požárů zůstane legislativní povinností vlastníka lesa, např. v době zvýšeného požárního rizika zajištění zvýšeného hlídkování, popř. nově pronájem vhodného detekčního zařízení. V případě drobných vlastníků bude muset zajistit detekci požáru stát (zřejmě se neobejde bez zvýšení role a motivace OLH).

V rizikových lesních celcích (např. národní parky, lokality s CHS 13) bude prováděno podrobné hodnocení rizik pomocí moderních systémů detekce požáru jako součást dokumentace zdolávání požáru. Detekční systémy by měly být dotovány ze státního rozpočtu v rámci veřejné služby (les je součástí celé krajiny), podmínkou je stanovení podílu zainteresovaných ministerstev (MZe, MŽP, MO). Odborným garantem bude Generální ředitelství HZS ČR, přičemž je nutno dořešit propojení systémů včasné detekce se systémy krizového řízení, buď ve formě specifického rozhraní s obsluhou nebo unifikačního řešení přes pult centralizované ochrany.

Ing. Tomáš Dohnanský, SVOL

Kritérium	Satelity	UAV	IoT	Kamery
Spolehlivost	2-3	3	2-3	2-3
Rychlost	1-2	3	3	3
Pokrytí	3	2	1-2	2
Autonomie	3	1-2	3	2
Odolnost	3	2	1-2	2
Náklady	1	2	3	1-2
Přesnost	2	3	2	3
Predikce	3	2	1-2	2
Integrace	2-3	3	3	3

Kam směřuje aplikovaný lesnický výzkum?

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti si letos připomíná 105 let od svého založení. Mohlo by se zdát, že za více než století už bylo v lesnictví vše prozkoumáno. Opak je ale pravdou. Lesy dnes čelí výzvám, které naši předchůdci neznali – klimatické změně, následkům kůrovcové kalamity i rostoucím požadavkům společnosti na podporu biodiverzity či ukládání uhlíku v lesních ekosystémech.

Jak na tyto výzvy reaguje současný aplikovaný lesnický výzkum a čemu se dnes jednotlivá pracoviště VÚLHM věnují?

Genetika a šlechtění: hledání odolnějších stromů

V oblasti biologie a šlechtění lesních dřevin se věnujeme moderním genetickým metodám, které umožňují rozlišovat jednotlivé populace i jedince dřevin a mohou tak být využity například pro genetický screening a ověřování složení semenných sadů, kontrolu původu osiva a reprodukčního materiálu lesních dřevin. Pozornost je věnována populacím minoritních dřevin, jako jsou vybrané druhy jeřábů, lesních jabloní či hrušní. Za zmínku stojí ale i záchrana některých populací cenného chlumního smrku, který byl zdecimován kůrovcovou kalamitou a genetický

průzkum jedinců, kteří kalamitě i obdobím sucha odolaly. Dlouhodobý provenienční výzkum pak umožňuje výběr vhodných domácích, ale i introdukovaných dřevin pro odpovídající typy stanovišť v České republice.

Zdravotní stav lesů a ukládání uhlíku

Útvar Ekologie lesa se dlouhodobě věnuje hodnocení zdravotního stavu lesů v rámci celoevropské sítě ICP Forests. Vedle zdravotního stavu je sledován i růst různých druhů dřevin, jako charakteristika vitality i jako produkční parametr, jenž může být zásadně ovlivněn různými stresovými faktory. Kromě produkce je nárůst biomasy hodnocen rovněž z hlediska poutání uhlíku, kterému je věnována pozornost nejen ve vegetaci, ale i v lesních půdách. Právě vlastnosti půd jsou podrobně studovány, neboť

v nich ještě neodeznel vliv silného znečištění z druhé poloviny dvacátého století a mohou se stát zásadním limitujícím faktorem pro očekávanou změnu druhového složení lesů.

Nové hrozby: škůdci a choroby v měnícím se klimatu

Lesní ochranná služba zajišťuje především široké portfolio poradenství v oblasti ochrany lesů. Předmětem výzkumu jsou nové metody jako je injektáž stromů či identifikace poškození pomocí bezpilotních prostředků, ale především mění se bionomie škůdců a houbových patogenů včetně těch invazivních. Jedním z posledních případů je rozšiřující se síťatka dubová, která působí vážné problémy ve státech na jihovýchod od nás a která se již etablovala v oblasti jižní Moravy.

Myslivost: rovnováha mezi zvěří a lesem

Rovněž útvar myslivosti má širokou poradenskou činnost pro vlastníky lesa a uživatele honiteb a často působí v roli mediátora mezi těmito skupinami. Výrazná je školící činnost, která zahrnuje obvykle více než deset seminářů ročně. Kromě neustále aktuální problematiky škod zvěří probíhá myslivecký výzkum moderními metodami s využitím telemetrie, fotokamer či bezpilotních prostředků. Pracovníci útvaru se významně podíleli na zvládnutí výskytu afrického moru prasat v České republice. Velká pozornost je věnována invazivním druhům savců, specifické projekty jsou řešeny v případě mývala či ondatry. Dalším aktuálním tématem je hospodaření v krajině pro podporu drobné zvěře, například zajíce či tetřívka.

Jak obnovit les po kalamitách

Výzkumná stanice v Opočně, od jejíhož založení v letošním

roce uplyne 75 let, se komplexně věnuje problematice obnovy a výchovy lesních porostů. Akreditovaná laboratoř školkařské kontroly dokáže detailně popsat morfologický i fyziologický stav sadebního materiálu, případně odhalit důvody jeho narušení. Aktuálně je velká pozornost věnována problematice kalamitních holin, při níž lze těžit i z výzkumných objektů založených

nostech a postupech pěstování méně zastoupených dřevin jsou publikovány v monografiích. Podrobně byla takto studována například douglaska, jedle, modřín či dub červený.

Osivo a genetické zdroje pro budoucí lesy

V Kunovicích u Uherského Hradiště je další výzkumná stanice zaměřená na reprodukční materiál. Funguje zde Akreditovaná laboratoř semenářské kontroly, která ročně zpracuje více než tisíc vzorků osiva. Spravujeme zde také Národní banku osiva lesních dřevin, ve které se v současné době nachází více než 100 oddílů osiva cenných populací – mezi nimi například i populací smrku, které již kvůli kůrovcové kalamitě v lesních porostech neexistují. Je zde také nejrozsáhlejší klonový archiv rychlerostoucích dřevin – topolů a vrb, které mají svůj potenciál nejen v oblasti produkce, ale i na poli posilování biodiverzity a pestrosti krajinných prvků.

Výzkum a praxe musí jít ruku v ruce

Úkolem VÚLHM je udržet vysokou odbornou a vědeckou úroveň výzkumu. To se daří mimo jiné díky spolupráci s univerzitami a vědeckými institucemi doma i v zahraničí. Neméně důležitá je však úzká vazba na lesnickou praxi.

Právě servis pro vlastníky lesů a státní správu je hlavním důvodem, pro který byl výzkumný ústav založen. Zkušenosti z praxe jsou pro výzkum nenahraditelným zdrojem informací o problémech, které je třeba řešit.

Proto si velmi vážíme spolupráce se SVOL a jeho členy. Jsme otevřeni diskusím o nových tématech výzkumu, sdílení zkušeností z praxe i společnému hledání řešení pro budoucnost českých lesů.

doc. Ing. Vít Šrámek, Ph.D., ředitel

VÚLHM V ČÍSLECH

- 105 let existence
- 75 let výzkumné stanice Opočno
- 2 výzkumné stanice (Opočno, Kunovice)
- více než 100 oddílů osiva v Národní bance
- 268 vzácných klonů dřevin v národní bance explantátů
- desítky dlouhodobých výzkumných ploch po celé ČR
- více než 800 případů poradenské činnosti ročně

po větrné kalamitě Kyrill. Jsou testovány různé kombinace přirozené a umělé obnovy včetně dvou- či vícefázové obnovy, jež se jeví jako vhodná pro zalesnění rozsáhlých území s přiměřenými náklady a určitým ekonomickým efektem pro vlastníka lesů již po několika dekádách. Opravdovou výzvou ovšem budou výchovné postupy, které by měly v nově zakládaných porostech vést k udržení druhové a prostorové pestrosti lesních porostů. Zde je výhodou, že se můžeme opírat o řadu výzkumných a demonstračních ploch, na nichž jsou výchovné postupy testovány a hodnoceny již po řadu desetiletí. Komplexní informace o mož-

Jana Kostelníková, manažerka Sdružení lesních školkařů ČR

Při obnově lesa nelze opomíjet jeho hospodářskou funkci

Lesní školkařství v České republice prošlo v posledních třech desetiletích výrazným technologickým i organizačním vývojem. Kvalita sadebního materiálu i jeho vhodná volba pro konkrétní stanoviště hrají klíčovou roli při obnově lesních porostů v podmínkách měnícího se klimatu. O aktuálních trendech, výzvách i praxi hovoří Ing. Jana Kostelníková, manažerka Sdružení lesních školkařů ČR.

Sdružení lesních školkařů ČR loni oslavilo 30 let od svého založení. Jak se podle vás za tu dobu proměnilo lesní školkařství v České republice?

Pěstování sazenic lesních dřevin (LD) prošlo za uplynulých 30 let výrazným technickým i technologickým vývojem, zejména v oblasti pěstování krytokořeného sadebního materiálu (KSM). Ustoupilo se od produkce obalovaných sazenic (již vypěstovaný semenáček se obalil substrátem a v pěstebním obalu se dopěstoval). Místo ní plně převládla technologie pěstování krytokořeného sadebního materiálu stříhem vzduchem, kdy se osivo přímo vysévá do substrátu v obalech. Poté jsou plata obalů umístěna na rámy zavěšené nad zemí, kde sazenicím prorostou kořeny až ke dnu a v délkovém růstu je „zarazí“ vzduch. Tím se vytvoří kořenový systém bohatý na kořenové vlášení, nezbytný k sání vody a získávání živin. Touto technologií se tak významně zkrátila doba pěstování většiny LD, zejména listnatých. Vhodným složením substrátu se pozitivně ovlivní vitalita dřeviny v rané fázi jejího vývoje. Dle přání odběratele se jeho složení dá obohatit např. o pomalu se uvolňující hnojivo či mykorrhizu. Použitý pěstební obal musí být vybrán z katalogu biologicky ověřených typů obalů pro pěstování sadebního materiálu lesních dřevin (SMLD), čímž je zaručena morfologická kvalita KSM dle platné ČSN 48 2115 Sadební materiál lesních dřevin. Výrazný posun zaznamenala v lesních školách také technika. V provozech jsou dnes využívány traktory s GPS, víceřádkové plečky, plnicí i třídicí linky či automatické závlahové systémy. Snahou Sdružení je podporovat modernizaci školkařských provozů, neboť nedostatek pracovníků do výroby sazenic nás „pálí“ stejně jako při zalesňovacích pracích. Prostředky ochrany rostlin (včetně biologických) prodělaly za dobu 30 let obrovský vývoj včetně způsobu jejich aplikace. Personál, který s nimi pracuje, musí mít předepsaný stupeň odborného školení.

V únoru se konaly již tradiční Školkařské dny 2026. Jaká témata letos mezi odborníky nejvíce rezonovala?

Nedílnou součástí Školkařských dnů je vždy odborný seminář k aktuální problematice lesního školkařství. Letos byl zaměřený na genetiku LD, novinky z legislativy a informačních technologií pro lesní školkařství, kontroly zdravotního stavu SMLD, ochrany rostlin biopreparáty a zkvalitňování humusové složky půd ve školkách. Na seminář již tradičně navázalo školení pro

začínající školkaře, kde jsme se věnovali předosevní přípravě bukovic, podřezávání sazenic a úpravě tvrdosti závlahové vody. Většina přednášek z obou akcí je ve sborníku, který je již ke stažení na našem webu <https://www.lesniskolky.cz/ke-stazeni/>.

Zaznělo na letošních Školkařských dnech něco, co vás osobně překvapilo nebo zaujalo?

Z oblasti epigenetiky mne letos nejvíce zaujala přednáška profesora Dušana Gómoryho o fyziologických limitech buku lesního ve vztahu k teplotě a suchu a také jsme slyšeli velmi zajímavé referáty o kompostování a využití meziplodin pro zlepšení kvality půdy v lesních školkách.

Buk lesní byl dlouho považován za druh dobře odolávající suchu. Co ukazují nejnovější výzkumy o jeho reakci na klimatickou změnu? Je jeho budoucí role v lesních ekosystémech nejistá? Do jaké míry je odolnost vůči teplu a suchu geneticky podmíněná a které populace jsou nejohroženější? A je lokální provenience vždy nejlepší volbou při výběru reprodukčního materiálu?

To je velmi složitá otázka. Odkázala bych proto raději na výsledky provenienčních pokusů, které byly popsány prof. Gómorym v letošním sborníku. Dle jeho výzkumů se u buku lesního ukazuje vyšší význam aklimatizace před genetickou adaptací, rozdíly mezi proveniencemi ale existují navzdory variabilitě v rámci populace i fenotypové plasticitě. Studie ukazují, že místní materiál nemusí být vždy nejvhodnější a odolnost vůči klimatickým změnám je v geografickém kontextu proměnlivá. Při výběru SMLD i v souvislosti s asistovanou migrací je nutno zohlednit odolnost vůči klimatickým výkyvům. V provenienčních pokusech je třeba pokračovat a dále je rozšiřovat.

Mohu-li dodat svoje postřehy z praxe, negativně vnímám převážnou monokulturu buku na některých obnovených plochách, je to stále monokultura, tím je velmi náchylná k napadení (i buk má své škůdce). Podle mne má význam ve směsi, kterou lze vychovat a dosáhnout tím i finančního zhodnocení jeho potenciálu. Rozsáhlou obnovu bukem na slunném a otevřeném stanovišti bez přístínění bočními porostem považuji vzhledem k citlivosti buku na pozdní jarní mrazy i úžeh za problematickou. Stejně tak z důvodu jeho senzitivity na suchu, které se teď objevuje i v poměrně dlouhých epizodách. Přiznám se,

že nesouhlasím s výstavkou buku na otevřeném stanovišti, určeném po seči k obnově, v kontextu výše uvedeného.

Jak se promítá rostoucí zájem vlastníků lesů o přirozenou obnovu a změny lesnické legislativy do významu školkařského oboru a jakou roli bude hrát produkce sadebního materiálu v podmínkách probíhající klimatické změny?

Poptávka po LD se výrazně proměnila. Dříve mi připadalo nemyslitelné pěstovat např. sazenice bílé, která se dnes pěstuje, vzrostl také podíl sazenic melioračních a zpevňujících dřevin (MZD). Není vždy jednoduché zajistit dostatek osiva některých LD, což se např. letos projevilo nedostatkem sazenic dubu zimního. Jak už jsem uvedla, dotýkají se nás legislativní změny jak v lesním hospodářství, tak v zemědělství. Změna klimatu přinese postupně i změnu v pěstovaných LD.

Výhodou umělé, tj. řízené obnovy lesa je, že umí zareagovat velmi rychle. Skladba pěstovaného SMLD se po včasné domluvě se školkařem může přizpůsobit objednavce majitele lesního pozemku. Ke vzájemné spokojenosti přispívá i včasná oboustranná komunikace

Na co by podle vás měli vlastníci a správci lesů při výběru sadebního materiálu myslet nejvíce?

Vlastníci a správci lesů by při výběru sadebního materiálu měli zohlednit především jeho vhodnost pro dané konkrétní stanoviště, popř. při výběru vzít v potaz i zkušenosti školkaře. Stejně tak jde o vzájemnou komunikaci u obmyšlené výškové třídy SMLD (na některá stanoviště lze použít i nižší, a to při nižších nákladech na pořízení sazenic a lepším růstovým potenciálem). Mohu-li k tomu dodat něco z praxe, je třeba jezdit si zejména pro prosto-

kořenné sazenice vozidlem s plachtou, protože jen tak se zamezí zasněžení vlásečnic. Chybí-li zázemí pro krátkodobé skladování prosto-

Jaké jsou podle vás hlavní priority lesního školkařství v České republice v nejbližších letech?

Hlavní prioritou lesního školkařství je zajistit dostatek SMLD vhodného pro obnovu lesních porostů s hospodářskou funkcí lesa v ČR i pro agrolesnictví. Lesní školky jsou totiž „pojistkou“ LH pro případ kalami. Pěstují sadební materiál, který je již plně adaptován na skladbu slunečního spektra ČR, jeho kvalita se řídí normou ČSN 48 2115, rostlinolékařský pas dokládá jeho zdraví.

Jak jste se dostala k oboru lesního školkařství? Co vás na práci pro lesní školkaře nejvíce baví a co je naopak nejtěžší?

Na Vysoké škole zemědělské v Brně jsem vystudovala obor lesní inženýrství a absolvovala jsem i střední zemědělskou školu (v tehdejší době nebylo možné, aby dívky studovaly na středních lesnických školách). Školkařství obsahuje obo-

jí, to je právě to, co se mi na něm tak líbí. Zdatný školkař musí být dobrý agronom i lesák v jedné osobě. Je to tak trochu „alchymie“. Spolu s lesním semenářstvím jsme na začátku procesu, na jehož konci je obnovený les. Moje práce mne naplňuje, ráda se setkávám s lidmi, kteří jsou „srdcaři“. Těch je naštěstí v lesním hospodářství stále dost. Naši členské základně poskytují pravidelný informační servis a musím přiznat, že informace a jejich tok mám opravdu ráda. Neustále se toho, co nás ovlivňuje, děje hodně a naši členové to musí vědět. Jsme mezioboroví, takže na nás dopadají změny v lesním hospodářství i zemědělství. Naši členové také využívají naše individuální poradenství. Jsem vždy moc ráda, když se mi podaří najít odpovědi na jejich dotazy. Co mám ráda nejméně? Papírování, ale to se snad líbí málokomu.

Co byste vzkázala mladým lidem, kteří by o práci v lesnictví nebo školkařství uvažovali?

Je to krásná práce, náročná na znalosti i fyzickou kondici. Často není finančně tak ohodnocena jako jiné profese. Přitom by si to lesníci opravdu zasloužili. Tvoří krajinu, sází stromy, v jejich stínu nebudou sedět, pracují pro ty, kteří teprve přijdou. To je velká odpovědnost. Proto je tahle práce jen pro „srdcaře“.

Na co by se podle vás nemělo při obnově českých lesů zapomínat?

Těžká otázka, ale lze ji chápat i jako výzvu. Při hledání odpovědi by se nemělo zapomínat i na hospodářskou funkci lesa – vypěstování kvalitních porostů s kvalitním a hodnotným sortimentem dřevní hmoty. Přece nechceme, aby naši potomci museli dříví dovážet. Minulá generace lesníků před ní také stála a ve většině případů na ni dokázaly výsledným lesem odpovědět se ctí. Detailní znalost stanovištních podmínek při respektování mikroklimatu a současného vývoje klimatu nám na ni dává odpověď. Jsem si vědoma toho, že rozhodování, jaké postupy obnovy zvolit, není často jednoduché. Ale odměnou pak může být stabilní a všestranně funkční „nový“ les.

Děkuji za odpovědi.
Ing. Marie Růžková

PŘEDSTAVUJEME

Les jako poslání. Jednatel PAVEL NOVOTNÝ vede tábořské lesy s respektem k tradici i budoucnosti

„Dělám práci, která je zároveň mým koníčkem. Dá se říci, že práce lesníka je pro mne splněním mého dětského snu.“ Těmito slovy shrnuje svůj vztah k profesi Bc. Pavel Novotný, jednatel společnosti Správa lesů města Tábora s. r. o., která pečuje o lesní majetek města i okolních obcí. Tábořské lesy patřily k zakládajícím členům SVOL v roce 1992. Pavel Novotný byl zvolen členem předsednictva Jihočeského regionu SVOL v březnu 2024.

Od dětství v lese k profesní dráze

Cesta Pavla Novotného k lesnictví byla přirozená. „Narodil jsem se na vesnici v rodině lesníka. Od mala jsem se tedy s otcem pohyboval po lese,“ vzpomíná. Blízkost přírody a vztah ke zvířetím ho nasměrovaly ke studiu na Střední lesnické škole v Písku, které se stalo prvním krokem k vysněnému povolání.

Po maturitě nastoupil v roce 2002 k Vojenským lesům a statkům ČR do vojenského prostoru Boletice. Právě zde, na lesní správě Horní Planá a úseku Želna, začala jeho profesní kariéra. „Šumavská příroda a rady zkušených kolegů, byly tou nejlepší školou pro začátek mého pracovního života,“ říká. Při zaměstnání si navíc doplnil vzdělání bakalářským studiem oboru Hospodářské a správní služby v lesnictví na ČZU v Praze.

Dlouholetá práce pro tábořské lesy

Se Správou lesů města Tábora je spojen už od roku 2005, kdy nastoupil jako lesník. Postupně získal

kával zkušenosti i odpovědnost, až byl v roce 2022 jmenován jednatel společnosti.

Dnes stojí v čele společnosti, která spravuje 1870 hektarů městských lesů, přibližně 250 hektarů lesů dvou okolních obcí a zároveň vykonává funkci odborného lesního hospodáře na dalších 450 hektarech drobných vlastníků. Hospodaření probíhá v přírodních lesních oblastech 10 a 15, podle lesního hospodářského plánu platného od roku 2022. Ten zachovává stejnou maximální výši těžby jako předchozí plán, což je podle Novotného klíčové pro stabilitu společnosti. Druhová skladba lesů je přitom pestrá – převažuje smrk (46 %), borovice (30 %) a dub (10 %).

Kúrovcová kalamita jako zásadní zkouška

„Zatím nejtěžším obdobím v lesnictví pro mne stejně jako pro většinu dalších lesníků byla kúrovcová kalamita, ta se nevyhnula ani našemu majetku,“ přiznává Pavel Novotný. Dnes už ale může konstatovat, že se podařilo obnovit všechny kalamitní plochy. Nové porosty

jsou druhově pestřejší a odolnější. „Snažili jsme se vysazovat lesy druhově pestré, ať již jednotlivě nebo skupinově smíšené. Kulty odrůstají a za všemi, kteří k obnově přispěli, je vidět kus obrovské práce. Vše se zvládlo především díky obětavé práci mých kolegů,“ oceňuje.

Výzvy budoucnosti: klima i legislativa

Do budoucna vidí jako klíčovou přípravu lesů na klimatickou změnu. „Dnes před námi stojí nové výzvy. Především připravit majetek na klimatickou změnu, která bez pochyb přichází. Co bude ale v tomto směru správně, ukáže asi až čas.“ K aktuálním změnám legislativy přistupuje spíše pozitivně. Oceňuje zejména větší flexibilitu nového lesního zákona pro lesní hospodáře, zároveň ale zůstává opatrný například u snižování obmýtí. „Nejsem si úplně jistý, zda je to krok správným směrem, ale chápu, že pro některé majetky postižené kúrovcovou kalamitou je to cesta,“ říká. Upozorňuje také, že nedošlo k reformě státní správy lesů, která by podle něj byla více než potřebná.

Myslivost i komunikace s veřejností

Myslivost vnímá jako komplexní téma. „Myslivost je na samostatný článek a ani tak si nejsem jistý, že bychom našli správné řešení, jak k myslivosti přistoupit,“ říká s nad-

sázkou. Zdůrazňuje především potřebu změn v plánování a důslednějšího využívání současné legislativy. Důležitou roli přikládá také komunikaci s veřejností. Lesy jsou otevřené návštěvníkům, v jižních Čechách jsou velmi vytížené návštěvností a podle něj je důležité vysvětlovat, proč lesníci dělají konkrétní zásahy a jak k hospodaření v lese vlastníci přistupuje. Společnost se proto věnuje i lesní pedagogice a snaží se přiblížit les lidem přímo v terénu.

Les jako závazek vůči dalším generacím

Hlavní cíl má Pavel Novotný jasný: „Mým cílem je především hospodařit tak, abych svěřený lesní majetek mohl předat dalším generacím se vztyčenou hlavou.“

PŘÍŠTĚ:

Ing. Martin Šlechta,
Obalfukt, dřevařská výroba spol. s r. o., člen předsednictva regionální organizace SVOL pro Vysočinu

PŘIPRAVUJEME

- **11. 6. 2026** – kurz výchovných zásahů v listnatých a zejména smíšených porostech, Vysočina (společně s VÚLHM a Lesy a rybníky V. Meziříčí)

- **2x seminář/webinář k EUDR**
– dle situace červen/srpen nebo září 2026

- **14.–16. září 2026** – exkurze Celostátní sítě pro venkov „Příklady dobré praxe z čerpání evropských dotačních prostředků a výměna zkušeností s hospodařením v lesích v Plzeňském kraji“

VÚLHM, Lesní ochranná služba pořádá

Celostátní seminář s mezinárodní účastí

Škodliví činitelé v lesích česka 2025/2026

„NOVÉ METODY V OCHRANĚ LESA“

23. dubna 2026

Průhonice, Vzdělávací a informační centrum Floret.

Co přinesly členské schůze regionů SVOL?

Jarní měsíce jsou v rámci SVOLu tradičně obdobím členských schůzí regionů. Tyto schůze plní hned několik důležitých funkcí – kromě volby delegátů s hlasovacím právem na celostátní konferenci jsou především místem setkávání, sdílení aktuálních informací z činnosti SVOL a legislativních změn, zkušeností i diskuse.

Regionální členské schůze rozhodně představují důležitou platformou pro sdílení informací i posilování spolupráce mezi vlastníky lesů. K datu vydání tohoto čísla Zpravodaje měly svá jednání za sebou regiony Vysočina, Severomoravský, Severočeský, Jihočeský, Východočeský a Středočeský. Dopelední část programů byla ve všech věnována především činnosti regionu, aktuálním aktivitám SVOL, společnému obchodu se dřívím a připravované národní i evropské legislativě s přímou vazbou na hospodaření v lesích. Většinou nechyběla účast zástupců krajských úřadů.

Důležitou součástí setkání je vždy také prostor pro diskusi a výměnu zkušeností mezi členy. Právě to patří k hlavním přínosům těchto schůzí.

V regionu Vysočina na odpolední část navázala krátká exkurze na lesním úseku Stonařov (Správa městských lesů Jihlava, s. r. o.), kde měli účastníci možnost vidět ukázky úspěšné bukové podsadby po provedené prořezávce, ukázku porostu s výběrným hospodařením i probírky ve smrkovém porostu. Podle názoru přítomných mají kratší exkurze v regionu, kde mají vlast-

nici lesů obdobné přírodní podmínky, velký přínos a rozhodně by stálo za to udělat z nich tradici při každé členské schůzi. Tuto inspiraci zřejmě využije i region Jihočeský, který v příštím roce plánuje navštívit lesy města Tábora a zaměřit exkurzi na hospodaření s vodou v lese.

Z diskusí v regionech zároveň jasně vyplynulo, co členy v současnosti nejvíce trápí. Mezi nej-

palčivější problémy patří zejména opožděné výplaty příspěvků na hospodaření, vysoké škody zvířetím na lesních porostech a velká administrativní zátěž. Značný zájem proto budí další vývoj myslivecké legislativy a také situace kolem nařízení EUDR. Zde se s nadějí očekávají upřesňující a zjednodušující návrhy ze strany Evropské komise, a postup resortního ministerstva při IT řešení pro komoditu dřeva, které by vlastníky lesů v Česku významně usnadnilo naplňování povinností EUDR a SVOL o něj vytrvale ministerstvo žádá.

Zájemci o členství ve SVOL jsou vítáni. Pro další informace se obraťte na naši kancelář v Pelhřimově, nebo navštivte webové stránky www.svol.cz. Sledovat nás můžete na Facebooku, YouTube, LinkedIn a na Instagramu. Více o lesích také na našem webu www.kouzlolesa.cz